

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2022-0000046250

Uw kenmerk

Datum 16 februari 2022
Betreft Beantwoording Kamervragen datacenters

Met deze brief zend ik u de antwoorden op vragen die verschillende Kamerleden eind vorig jaar hebben gesteld over het onderwerp datacenters. Het gaat om de antwoorden op:

- De vragen van het lid Van Dijk (PvdA) over "De rode loper voor datacenters" (2021Z20670, ingezonden 17 november 2021);
- De vragen van de leden Erkens en Rajkowski (beiden VVD) over het bericht "Facebook vs. Zeewolde: hoe lokale politici moeten beslissen over een landelijke kwestie" (2021Z22011, ingezonden 30 november 2021);
- De vragen van het lid Leijten (SP) over het bericht "Het Rijk regelde onder druk van Facebook voorrang op het stroomnet" (2021Z22891, ingezonden 8 december 2021);
- De vragen van de leden Van Dijk, Nijboer, Thijssen (allen PvdA) en Kröger (GroenLinks) over "De rode loper voor datacenter Zeewolde" (2021Z22991, ingezonden 9 december 2021);
- De vragen van de leden Van Esch en Van Raan (beiden Partij voor de Dieren) over "De plannen voor het hyperscale datacenter van Facebookmoederbedrijf Meta in Zeewolde en andere datacenters" (2021Z24217, ingezonden 24 december 2021).

De vragen worden mede beantwoord namens de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister voor Klimaat en Energie. De antwoorden op vragen over datacenters in relatie tot de fysieke leefomgeving zijn gebaseerd op het beleidskader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

Voor hyperscale datacenters is dit beleidskader met het nieuwe coalitieakkoord veranderd. In verschillende vragen wordt om een toelichting gevraagd op de in het coalitieakkoord aangekondigde aanscherping van de landelijke regie voor deze datacenters en toelatingscriteria voor de vergunningverlening. Het gaat hier om rekencentra of datacenters, of een verzameling als geheel op eenzelfde locatie, van 10 ha of meer en een elektriciteitsaansluiting van 70 Mw of meer^[1]. Deze datacenters worden hoofdzakelijk gebruikt door een enkel bedrijf of organisatie voor het faciliteren van de eigen dienstverlening (single-tenant). Voor deze aanscherping ga ik met betrokkenen onderzoeken op welke wijze hyperscale datacenters alleen nog kunnen worden toegestaan nabij

aanlandpunten van windenergie aan de kust, als daar ruimte voor is. Met de mede overheden zal de juridische vormgeving worden uitgewerkt. Deze zal in een Algemene Maatregel van Bestuur worden verankerd voor ruimtelijke besluiten en regels op provinciaal niveau.

In de aanloop naar het opstellen van deze regels neem ik vandaag een voorbereidingsbesluit. De duur van dit besluit is negen maanden. De consequentie van dit voorbereidingsbesluit is dat gedurende deze periode eventuele nieuwe bouwaanvragen voor hyperscale datacenters moeten worden aangehouden en niet kunnen worden ingewilligd. Daarna worden deze in behandeling genomen. Deze periode van aanhouden is nodig voor het zorgvuldig met betrokkenen, zoals provincies, vormgeven van een nieuwe beleidslijn waarbij met alle belangen wordt rekening gehouden. De gemeenten Het Hogeland en Hollands Kroon worden uitgesloten van de werking van het voorbereidingsbesluit omdat de NOVI al naar locaties in Eemshaven en Middenmeer verwijst voor het mogelijk vestigen van nieuwe hyperscales.

Het voorbereidingsbesluit heeft geen consequenties voor het voorgenomen datacenter in Zeewolde. Voor dit datacenter zet ik de lijn van mijn voorganger voort, ten aanzien van de aan verkoop van Rijksgronden gestelde voorwaarden. Ik ben nog in afwachting van een reactie van de gemeente Zeewolde.

In het voorjaar stuur ik u, samen met de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister voor Klimaat en Energie een brief over de voortgang in de uitwerking van deze aanscherping.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge

De vragen van het lid Van Dijk (PvdA) over het bericht "De rode loper voor datacenters" (2021Z20670)

1

Bent u bekend met het artikel "Rode loper uit voor datacentra"?

Antwoord

Ja, daar ben ik mee bekend.

2

Klopt het dat u actief internationaal beleid voert om grote multinationals, zoals Facebook, Google en Microsoft naar Nederland te halen? Op welke manier heeft u deze bedrijven gefaciliteerd?

Antwoord

Buitenlandse bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de ambities van dit kabinet, bijvoorbeeld in de vorm van werkgelegenheid, innovatie en toegevoegde waarde van onze economie. Op 17 april 2020 is uw Kamer geïnformeerd over het acquisitiebeleid.¹ Daarin is aangegeven dat het kabinet in het acquisitiebeleid sterker wil focussen op juist die buitenlandse bedrijven die ook bijdragen aan versterking van innovatie-ecosystemen en de verduurzaming en digitalisering van onze economie.

De Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), de uitvoeringsorganisatie van EZK die verantwoordelijk is voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar Nederland, geeft invulling aan dit acquisitiebeleid. Dit doet de NFIA door bedrijven te informeren over het Nederlandse investeringsklimaat en hen te introduceren bij relevante partijen die hen van informatie kunnen voorzien.² De NFIA heeft daarbij ook contact met bedrijven als Facebook, Google en Microsoft over mogelijke investeringen in Nederland. Zo heeft NFIA bijgedragen aan het in 2019 geopende Microsoft Quantum Lab op de TU Delft campus en de vestiging van het Google datacenter in de Eemshaven in 2016.

Specifiek voor datacenters geldt dat sinds begin 2020 de NFIA deze niet meer actief naar Nederland acquireert. Dit geldt zowel voor grootschalige (hyperscale) datacenters als voor andere soorten datacenters.

3

Klopt het dat u op basis van door de lobby van datacenters afgegeven rooskleurige informatie over datacenters uw beleid is gebaseerd voor een actieve acquisitiestrategie om grootschalige datacenters naar Nederland te halen?

Antwoord

¹ Kamerstukken II 2019/20, 32637, nr. 415

² <https://www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/netherlands-foreign-investment-agency>

Nee, dit klopt niet. Het strategische acquisitiebeleid van ICT-bedrijven, zoals opgenomen in het plan 'the Netherlands: Digital Gateway to Europe'³, was onderdeel van een bredere ambitie om hoofkantoor-, onderzoeks- en innovatieactiviteiten van buitenlandse bedrijven in Nederland te laten vestigen. Doel hierbij was het kwantitatief (omzet, aantal bedrijven, werkgelegenheid) en kwalitatief (innovatiekracht, kennis en kunde) versterken van de Nederlandse ICT-sector en economische (top)sectoren. De keuze voor sectoren was gebaseerd op een SWOT-analyse van de sterktes en zwaktes van de Nederlandse ICT-sector en is tot stand gekomen in samenspraak met het (ICT-)bedrijfsleven en kennisinstellingen. Daarbij was de datasector slechts een van de focusgebieden uit het plan in 2013; daarnaast waren gaming en cybersecurity als kansrijke sectoren geïdentificeerd. Verder richtte het plan zich op het aantrekken van buitenlandse ICT-bedrijven die innovatieve oplossingen bieden voor onze topsectoren (LSH, logistiek, tuinbouw, media en HTSM). Een belangrijke basis voor deze ambitie was een onderzoek van Roland Berger uit 2011⁴, waarin werd geconstateerd dat Nederland voordeel zou hebben van het aantrekken van hoofdkantoor-, onderzoeks- en innovatieactiviteiten van buitenlandse bedrijven. Het plan liep van 2013 tot 2017 en is daarna aangepast en verlengd van 2018 tot eind 2021. In dat plan zijn de focusgebieden herijkt met bijvoorbeeld meer aandacht voor opkomende technologieën als AI en bedrijven die big data toepassingen aanbieden. Ook is ervoor gekozen om in dat plan nog meer focus te leggen op het aantrekken van hoogwaardige ICT-activiteiten⁵. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 is deze opdracht begin 2020 aangepast en wordt er niet meer actief geacquireerd op datacenters.

4

Klopt het verder dat u al in 2019 bekend was met de enorme nadelen van hyperscale datacenters, zoals problemen met het enorme water- & elektraverbruik en aansluiting op het stroomnet? Welke maatregelen heeft u vanaf 2019 genomen om deze genoemde problemen 'kritische succesfactoren' serieus te nemen?

Antwoord

In 2019 is uw Kamer geïnformeerd over de Ruimtelijke Strategie Datacenters⁶, die namens de partijen uit de Ruimtelijk Economische Ontwikkelstrategie (REOS), waaronder het Rijk, is gepubliceerd. Daarin wordt in het kader van een zorgvuldige ruimtelijke ordening onder meer gewezen op het belang van een goede afstemming met het elektriciteitsnetwerk bij de vestiging van datacenters. Vervolgens is de Nationale Omgevingsvisie gepubliceerd⁷ die het nationaal ruimtelijk beleid omvat voor een zorgvuldige vestiging van datacenters en voorkeuren aangeeft voor o.a. de vestiging van hyperscale datacenters.

³ Kamerstukken II 2012-13, 32637, nr. 70

⁴ Van een fysieke naar een intelligente Digital Gateway to Europe, Roland Berger, 2011

⁵ Kamerstukken II 2018/19, 32637, nr. 342

⁶ Kamerstukken II 2018/19, 34682, nr. 9

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 34682, nr. 53

In de zomer van 2019 hebben de gemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam een voorbereidingsbesluit genomen als aankondiging van nader te bepalen ruimtelijk vestigingsbeleid voor datacenters in deze gemeenten. Dit was voor het ministerie ook een signaal om het nationale acquisitiebeleid t.a.v. datacenters te herzien. Begin 2020 is daarom ook de opdracht aan de NFIA aangepast.

In de kamerbrief van maart 2021 over datacenters⁸ is uw Kamer daarnaast geïnformeerd over bijvoorbeeld de instrumenten en maatregelen m.b.t. energiebesparing en stimulering van benutting van restwarmte. Ook zijn er diverse vereisten en procedurele stappen om problemen t.a.v. watergebruik te voorkomen, zoals de minister van IenW uiteenzet in de beantwoording van kamervragen over watergebruik in datacenters van april⁹. Verder verwijst ik ook naar de antwoorden onder vraag 11.

5

Kunt u een overzicht geven van al uw contacten met bedrijven zoals Microsoft, Facebook en/of organisaties die lobbyen voor datacenters en die mogelijk een actieve rol hebben gehad in de besluitvorming?

Antwoord

Vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt met regelmaat gesproken met verschillende marktpartijen, brancheorganisaties en mede overheden, zo ook bij gelegenheid met eigenaren van co-locatie en hyperscale datacenters en de branchevereniging van datacenters. Het ministerie maakt echter altijd een eigen afweging in de besluitvorming van beleid, zo ook in dit geval bij het opstellen van strategisch acquisitiebeleid. De besluitvorming is zowel gebaseerd op onafhankelijk onderzoek als eigen onderzoek, hier zijn gesprekken met marktpartijen en brancheorganisaties een onderdeel van.

6

Heeft u daarnaast contact gehad met kritische geluiden omtrent datacenters? Zo ja, wat waren deze reacties en in hoeverre heeft u hier rekening mee gehouden in de besluitvorming? Heeft u verder actief kritische geluiden, zoals gemeenten en omwonenden, opgezocht en gesproken?

Antwoord

De uiteindelijke afweging en besluitvorming ten aanzien van de vestiging ligt bij decentrale overheden. Indien een (hyperscale) datacenter een mogelijke locatie heeft gevonden, zal het datacenter het reguliere besluitvormingsproces bij de gemeente en/of provincie moeten doorlopen en de benodigde vergunningen aan moeten vragen. Bij het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan of de aanvraag van een vergunning hebben omwonenden de mogelijkheid om hun

⁸ Kamerstukken II 2018/19, 32813, nr. 675

⁹ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020-2021, nr. 2453

standpunt kenbaar te maken. Het is vervolgens aan het bevoegd gezag om in de besluitvorming met deze zienswijzen rekening te houden.

In het opstellen van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)¹⁰, die tevens ingaat op datacenters, is rekening gehouden met binnengekomen zienswijzen van verschillende partijen. Zie hiervoor de Nota van Antwoord aan uw Kamer¹¹. Naar aanleiding van vragen is aan het nationaal belang van digitale connectiviteit expliciet de veiligheid van datacenters toegevoegd. Daarnaast waren er vragen over Eemshaven als vestigingsplaats voor datacenters in relatie tot andere ruimteclaims en de vraag naar water. In het antwoord werd gewezen op het voordeel van vestiging van energie-intensieve bedrijven (waaronder datacenters) aan de kust voor het optimaal benutten van windenergie vanaf zee. Ook werd ingegaan op werkgelegenheid, kans op gebruik van restwarmte en bijvoorbeeld zon op het dak van het datacenter.

7

Kunt u aangeven, op basis van onafhankelijk onderzoek, wat het publieke belang en de baten zijn van grootschalige datacenters voor Nederland? Kunt verder aangeven hoeveel structurele werkgelegenheid 1 hyperscale datacenter oplevert?

Antwoord

Datacenters vervullen een belangrijke rol in het realiseren van de noodzakelijke digitalisering van Nederland. In datacenters staan servers opgesteld die vele digitale processen bij bedrijven, overheden en organisaties moeten ondersteunen. Denk hierbij aan het werken in de cloud. Met name de regionaal en nationaal verzorgende (multi-tenant of co-locatie) datacenters stellen nationale bedrijven en organisaties in staat efficiënter te produceren of te werken. Daarnaast faciliteren grootschalige (hyperscale) datacenters allerlei soorten digitale toepassingen die door bedrijven, organisaties en consumenten wereldwijd dagelijks worden gebruikt.

De directe regionale economische meerwaarde van co-locatie datacenters is relatief beperkt, maar heeft regionaal en nationaal gezien wel belangrijke positieve effecten door die faciliterende rol voor de digitalisering. Dit blijkt uit onderzoeken van Buck Consultants International (BCI) in opdracht van de Metropoolregio Amsterdam en van Stratix in opdracht van de provincie Zuid-Holland.¹² Rond Amsterdam (en met name de AMS-IX) zitten veel multi-tenant datacenters met zeer snelle onderlinge verbindingen. Dit zorgt voor zogeheten hyperconnectiviteit tussen deze datacenters. Op maar vijf plekken in Europa bestaat deze hyperconnectiviteit. Dit is dus bijzonder en speelt een belangrijke faciliterende rol voor de Nederlandse maar ook de Europese digitale economie.

¹⁰ Kamerstukken II 2019/20 34682, nr. 53

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/08/31/nota-van-antwoord---nationale-omgevingsvisie>

¹² Buck Consultants International 2021 – Eindrapport MRA-brede strategie datacenters ; Stratix 2020 – Nut en noodzaak van datacenters in de provincie Zuid-Holland

Deze hyperconnectiviteit rond Amsterdam draagt bij aan een zeer gunstig vestigingsklimaat voor multi-tenant datacenters en bepaalde dienstverlening waarvoor hyperconnectiviteit een vereiste is. Ook faciliteren co-locatie datacenters regionale partijen in hun digitaliseringsbehoefte. Omdat hyperscale datacenters niet bijdragen aan deze hyperconnectiviteit en primair worden gebruikt voor het opslaan van data of het verlenen van specifieke dienstverlening voor de internationale markt, kan worden gesteld dat de (in)directe regionale en nationale meerwaarde voor de Nederlandse digitalisering en digitale infrastructuur lager is dan bij co-locatie datacenters.

Het is niet eenduidig te zeggen hoeveel structurele werkgelegenheid één hyperscale datacenter oplevert. Dit is afhankelijk van de omvang van het datacenter, de hoeveelheid operationaliserings- en onderhoudsactiviteiten en andere bedrijfsspecifieke omstandigheden. Een grove indicatie op basis van openbare gegevens van bedrijven met een hyperscale datacenter in Nederland geeft aan dat de drie thans in Nederland gevestigde hyperscale datacenters gemiddeld circa 6 tot 8 structurele directe banen per hectare verschaffen. In totaal komt dit voor de drie in Nederland gevestigde hyperscale datacenters neer op circa 750 vaste banen. Dit impliceert dat de directe regionale economische meerwaarde van hyperscale datacenters gemeten in directe en structurele werkgelegenheid relatief beperkt is. Daarnaast voorzien datacenters ook in tijdelijke en indirecte werkgelegenheid. Bij de bouw van datacenters zijn op tijdelijke basis grote aantallen medewerkers betrokken en de tijdelijke en structurele directe werkgelegenheid ondersteunt ook indirecte werkgelegenheid in de dienstensector van de regio. Het voorgaande is gebaseerd op informatie die op dit moment bekend is en geeft geen sluitend of definitief beeld van de uiteindelijk toegevoegde structurele werkgelegenheid.

8

Klopt het dat er op dit moment zelfs overcapaciteit aan datacenters is in Nederland, waardoor driekwart van de capaciteit naar het buitenland gaat? Vindt u het daarom ook onwenselijk, vanwege alle nadelige gevolgen rondom water- en elektraverbruik en problemen rond inpassing in het landschap, om nog actief datacenters naar Nederland te halen?

Antwoord

De datacentermarkt is grotendeels een internationale markt. Een recent onderzoek¹³ van Buck Consultants International (BCI) in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat geeft aan dat, zoals bij meerdere Nederlandse diensten en producten geldt, de Nederlandse datacentersector een belangrijk aandeel heeft in het bedienen van de buitenlandse markt. Zoals ik al eerder aangaf huisvest Nederland één van de vijf hyperconnectiviteitsclusters in Europa. Dit betekent dat veel Nederlandse datacenters gebruikers in het

¹³ Buck Consultants International 2021 – Verkenning relatie accommoderen datacentervraag en digitaliseringskansen.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/14/verkenning-relatie-accommoderen-datacentervraag-en-digitaliseringskansen>

buitenland bedienen maar Nederlandse bedrijven en organisaties maken ook gebruik van datacentercapaciteit in andere landen. Nederland fungeert dus als een datacenterrotonde binnen Europa. Een van de conclusies uit het genoemde rapport luidt logischerwijs dat de Nederlandse datacentercapaciteit fors is in verhouding tot binnenlandse vraag. Een grove schatting laat zien dat het equivalent van 25-35% van de Nederlandse capaciteit gebruikt wordt voor in Nederland gevestigde bedrijven. Gezien de aard van de markt is het niet mogelijk om in Nederland alleen de Nederlandse benodigde datacentercapaciteit te accommoderen. Dat er nu geen knelling van capaciteit verwacht wordt voor de Nederlandse digitaliseringstransitie neemt niet weg dat de markt voor de datacentercapaciteit moet kunnen blijven groeien. Als de Europese datacentermarkt niet kan groeien, dan is er op termijn ook te weinig capaciteit voor de digitaliseringstransitie in Nederland.

Ten aanzien van het actief aantrekken van datacenters naar Nederland, zie het antwoord op vraag 2.

9

Bent u het verder eens dat het onwenselijk is dat het elektraverbruik geheim wordt gehouden door de sector? Bent u daarom bereid om een onafhankelijk onderzoek, dus niet door de sector zelf, onderzoek te laten doen naar het elektra-, maar ook water-, verbruik van datacenters?

Antwoord

Het CBS monitort het elektriciteitsverbruik en heeft inzicht in alle elektriciteit die via het elektriciteitsnet wordt geleverd. Over de periode van 2017-2020 heeft het CBS de gegevens gepubliceerd.¹⁴ Ook de komende jaren zal CBS dat blijven monitoren. Het CBS monitort tevens het gebruik van leidingwater door de sector 'informatie en communicatie' waar datacenters onder vallen.¹⁵ Het CBS heeft bij navraag aangegeven dat dit een zeer grove schatting betreft en momenteel helaas niet geschikt om een harde uitspraak te doen over het huidige leidingwatergebruik van datacenters. Het CBS doet momenteel onderzoek of er mogelijkheden zijn om deze schatting te verbeteren.

10

Klopt het verder dat door de grote hoeveelheid stroom die datacenters gebruiken er daardoor nieuwe woonwijken of startende bedrijven niet kunnen worden aangesloten op het stroomnet in de Kop van Noord-Holland? (2) Speelt dit probleem ook in andere gebieden waar hyperscale datacenters aanwezig zijn?

Antwoord

¹⁴ Zie CBS 2021 - Elektriciteit geleverd aan datacenters, 2017-2020.

¹⁵ StatLine - Watergebruik bedrijven en particuliere huishoudens; nationale rekeningen (cbs.nl)

Datacenters leggen net als andere grootverbruikers een relatief groot beslag op de beschikbare transportcapaciteit van het elektriciteitsnet. Netbeheerders kunnen de vraag naar aanvullende transportcapaciteit in de Kop van Noord-Holland, maar ook op veel plekken elders in Nederland, moeilijk bijhouden. Het gaat hierbij zowel om transportschaarste voor invoeding van hernieuwbare elektriciteit en in toenemende mate ook om afname van elektriciteit door gebruikers¹⁶. De problematiek is hierbij dan ook niet alleen aan datacenters toe te schrijven.

11

Bent u vanwege het overvolle elektriciteitsnet van plan om, zoals ook de Provincie Noord-Holland bepleit (3), om met wet- en regelgeving te komen zodat decentrale overheden de mogelijkheid krijgen om zelf te kunnen bepalen wat eerst, zoals nieuwe woningen, kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet, in plaats van dat zij verplicht zijn om datacenters, die energie slurpen, toe te laten op het elektriciteitsnet?

Antwoord

Netbeheerders zijn als natuurlijk monopolist gehouden aan zowel het Europese als Nederlandse kaders die voorschrijven dat ze non-discriminatoir jegens een ieder opereren. Netbeheerders geven hier invulling aan door aanvragen op volgorde van binnenkomst te behandelen. Dit is juist bij schaarste een zuiver principe voor de netbeheerder. Ik zet bij de aanpak van de schaarse transportcapaciteit in op een combinatie van maatregelen waarbij waar mogelijk het net sneller verzwaard kan worden en betere gezamenlijke planning aan de voorkant tussen netbeheerders, overheden en marktpartijen. Op nationaal niveau doen we dit bijvoorbeeld met het Meerjarenplan Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). Decentrale overheden werken aan regionale varianten hierop en ook hierover ben ik met hen in gesprek.

12

Klopt het dat voor datacenters er geen financiële prikkels zijn om minder energie, via de zogenaamde volumeheffingskorting, te gebruiken? Bent u daarom bereid om financiële prikkels in te bouwen, zodat zeer grote verbruikers van het elektriciteitsnet zoals datacenters efficiënter omgaan met de beschikbare transportcapaciteit?

Antwoord

Het is niet goed mogelijk om één prikkel in te bouwen die tegelijkertijd het efficiënt omgaan met transportcapaciteit beloont en tegelijkertijd ook prikkelt tot energiebesparing. De belangrijkste financiële prikkel voor energiebesparing voor datacenters, en andere elektriciteitsgebruikers, volgt uit de prijs van het product elektriciteit en de belasting die daarover wordt geheven. De volumecorrectieregeling is daarentegen onderdeel van de nettarievenstructuur,

¹⁶ Kamerstukken II 2020/21 29023, nr. 268

welke voorschrijft volgens welke verdeelsleutels netbeheerders de tarieven van aangeslotenen op het elektriciteitsnet berekenen. Omdat de kosten van het elektriciteitsnet voornamelijk capaciteitsgedreven zijn, prijst de nettarievenstructuur met name het gebruik van capaciteit (vermogen) en niet het verbruik van elektriciteit. Het klopt daarom niet dat er door het bestaan van de volumecorrectieregeling geen of minder prikkels zijn voor datacenters om energie te besparen. De volumecorrectieregeling prikkelt daarentegen wel tot het efficiënter omgaan met transportcapaciteit: de regeling leidt tot procentueel lagere transporttarieven voor grote elektriciteitsgebruikers, maar alleen als deze een zeer vlak en stabiel afnamepatroon kennen. Dat leidt eveneens tot een efficiënter gebruik van de beschikbare transportcapaciteit. Elektriciteitsgebruikers met een grillig elektriciteitsgebruik daarentegen komen niet in aanmerking voor de regeling. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat elke elektriciteitsgebruiker met een voldoende groot en voldoende stabiel afnamepatroon gebruik kan maken van de volumecorrectieregeling. De regeling richt zich dus niet op datacenters en niet alle datacenters zullen in aanmerking komen voor deze regeling.

13

Bent u het eens dat het ongewenst is dat de gemeente Hollands Kroon een 'gedoogbeslissing' heeft afgegeven aan een hyperscale datacenter van Microsoft, waardoor zonder dat alle democratische procedures zijn doorlopen?

Antwoord

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland is in het geval van het datacenter van Microsoft bevoegd gezag voor het afgeven van de omgevingsvergunning. Op 15 september jl. is namens het college door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) aan Microsoft een gedoogbeslissing afgegeven¹⁷. Voordat de gedoogbeslissing is gegeven is de inpasbaarheid van het datacenter ook getoetst aan de concept-datacenterstrategie van de provincie Noord-Holland.

Met de gedoogbeslissing kan Microsoft voor eigen rekening en risico starten met bouwen in afwachting van besluitvorming over de vereiste omgevingsvergunning. Voor deze gedoogbeslissing is onder meer een m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen. Hierbij zijn de volgende milieuaspecten beoordeeld: bodem, lucht, energiegebruik, watergebruik, geluid, afvalwater, externe veiligheid en de bescherming van de natuur ingevolge de Wet natuurbescherming. De besluitvorming over de aanvraag van Microsoft voor een omgevingsvergunning doorloopt alle democratische procedures. De genoemde milieuaspecten worden nu voor de beoordeling van de aanvraag voor de omgevingsvergunning opnieuw beoordeeld. Voordat de definitieve omgevingsvergunning wordt verleend, wordt eerst een ontwerpvergunning gepubliceerd. De OD NZKG verwacht deze nog dit jaar of uiterlijk in januari 2022 ter inzage te kunnen leggen. Inwoners en belanghebbenden hebben vanaf dat moment de mogelijkheid tot inspraak door

¹⁷ Provinciaal blad 2021, 8194 | Overheid.nl

middel van het indienen van een zienswijze. De ontwerp-vergunning en alle bijbehorende stukken worden dan ook gepubliceerd en voor iedereen openbaar.

14

Bent u verder niet bezorgd dat lokale politici de lastige keuze moeten maken over het toestaan van hyperscale datacenters? Bent u het daarom eens dat het verstandiger is om de bevoegdheid voor het plaatsen van hyperscale datacenters bij het Rijk te leggen?

15

Bent u om die reden dan ook van plan om als regisseur een leidende rol te nemen om strakke regels rondom water- en elektraverbruik, restwarmte en inpasbaarheid in het landschap bij datacenters vast te leggen?

Antwoord vraag 14 en 15

Voor hyperscale datacenters spreekt de NOVI voorkeur uit om deze te vestigen aan de randen van Nederland, op locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is. Daarnaast geeft de NOVI richtingen mee voor het benutten van restwarmte, landschappelijke inpassing en duurzame energie. In lijn met het coalitieakkoord zal dit kabinet de landelijke regie en de toelatingscriteria ten aanzien van (hyperscale) datacenters aanscherpen. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening komt hier dit voorjaar in een gezamenlijke brief met de minister voor Klimaat en Energie op terug.

Verder heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, in afstemming met de minister en staatssecretaris van BZK uw Kamer op 17 december jl. een brief (met kenmerk 2021Z23865) gestuurd mede n.a.v. vragen van Kamerlid Bontenbal (CDA). Deze brief gaat verder in op de verwachte groei van de datacentersector, de elektriciteitsvraag die daarbij gepaard gaat en de wenselijkheid van datacenters mede gezien schaarse ruimte en de landschappelijke impact.

De vragen van de leden Erkens en Rajkowski (beiden VVD) over het bericht "Facebook vs. Zeewolde: hoe lokale politici moeten beslissen over een landelijke kwestie" (2021Z22011)

1

Bent u bekend met het bericht 'Facebook vs. Zeewolde: hoe lokale politici moeten beslissen over een landelijke kwestie'?

Antwoord

Ja, daar ben ik mee bekend.

2

Hoe oordeelt u over het feit dat er in Zeewolde wellicht een van de grootste datacentra van Europa gebouwd gaat worden?

Antwoord

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)¹⁸ wordt aangegeven dat de vestiging van nieuwe hyperscale datacenter(cluster)s een goede ruimtelijke afweging en afstemming vergt met andere belangen in de leefomgeving. In de NOVI wordt de voorkeur uitgesproken om hyperscale datacenters te vestigen aan de randen van Nederland, op locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is. De voorkeur gaat uit naar vestiging in de randen van Nederland, zoals op de bestaande locaties Eemshaven en Middenmeer. Daarnaast geeft de NOVI richtingen mee voor het benutten restwarmte, landschappelijke inpassing en duurzame energie.

De provincie en gemeente hebben hierbij eigen afwegingen gemaakt. Voor realisatie van het beoogde bedrijventerrein zijn Rijksgronden benodigd. Als grondeigenaar heeft de staatssecretaris van BZK, mede namens de ministers van BZK en LNV en de staatssecretaris van EZK, voorwaarden gesteld voor de verkoop aan de gemeente Zeewolde. Deze liggen in het verlengde van keuzes in NOVI, zijn gebaseerd op een advies van het College van Rijksadviseurs (CRa) en betreffen maximale energiezuinigheid van servers, maximale opwekking van zonne-energie op daken en gevels van het datacenter, minimaal gebruik van water voor koeling en het gebruik van restwarmte voor een warmtenet.

3

Welke impact heeft de komst van grote hyperscale datacentra op de internationale concurrentiekracht van het economisch kerngebied van Nederland en onze digitale infrastructuur ten opzichte van regionale, kleinere datacentra?

Antwoord

¹⁸ Kamerstukken II 2019/20 34682, nr. 53

Rond Amsterdam zitten veel co-locatie (of multi-tenant) datacenters met zeer snelle onderlinge verbindingen. Dit zorgt voor zogeheten hyperconnectiviteit tussen deze datacenters. Op dit moment hebben maar vijf steden in Europa¹⁹, waaronder Amsterdam, de unieke vestigingsvoorwaarden voor (hyperconnectiviteit)datacenters. Dit is dus bijzonder en speelt een belangrijke faciliterende rol voor de Nederlandse maar ook de Europese digitale economie. Deze hyperconnectiviteit rond Amsterdam draagt bij aan een zeer gunstig vestigingsklimaat voor co-locatie datacenters en bepaalde dienstverlening waarvoor hyperconnectiviteit een vereiste is.

Hyperscale datacenters zijn voor de kwaliteit van hun dienstverlening niet genoodzaakt om zich te vestigen in een regio met hyperconnectiviteit, internationale ontsluiting vindt plaats via eigen connecties met hyperconnectiviteitsclusters. Dit betekent dat de locatie waar het hyperscale datacenter is gevestigd vanuit het perspectief van de gebruiker weinig uitmaakt.

Dit heeft tot gevolg dat hyperscale datacenters weinig bijdragen aan het in stand houden van of uitbreiden van de in Nederland bestaande hyperconnectiviteitsclusters, onderdeel van de Nederlandse digitale infrastructuur en daarbij voor de ambitie uit het coalitieakkoord om van Nederland een digitaal knooppunt te maken. Ook faciliteren co-locatie datacenters meer dan hyperscale datacenters regionale partijen in hun digitaliseringsbehoefte, omdat hyperscale datacenters primair worden gebruikt voor het opslaan van data of het verlenen van dienstverlening voor de internationale markt. Dit betekent dat de vestiging van hyperscale datacenters een relatief beperkte invloed heeft op de internationale concurrentiekracht van Nederland en de digitale infrastructuur ten opzichte van co-locatie datacenters.

4

Deelt u de mening dat het van belang is dat Nederland haar koploperpositie niet verliest aan Frankfurt, Londen, Amsterdam, Parijs (de FLAP-steden), Noord-Ierland of Zweden? Kan dit ook zonder de komst van hyperscale centra?

Antwoord

Nederland heeft vanwege de vele onderlinge verbindingen van co-locatie datacenters rond Amsterdam een koploperpositie binnen Europa op het gebied van hyperconnectiviteit. Deze hyperconnectiviteit rond Amsterdam draagt bij aan een zeer gunstig Nederlands vestigingsklimaat voor multi-tenant datacenters en bepaalde dienstverlening waarvoor hyperconnectiviteit een vereiste is.

De FLAP-D steden zijn van groot belang voor de doorvoer van internetverkeer in Europa. Nederland fungeert hierbij als datacenterrotonde van Europa. De hyperconnectiviteitsclusters rond de FLAP-D steden bedienen zowel de nationale als Europese markt. Het is van belang dat Nederland deze belangrijke rol blijft

¹⁹ De zogenaamde FLAP-D steden (Frankfurt, Londen, Amsterdam, Parijs en Dublin).

houden, mede omdat het voor alle in Europa gevestigde bedrijven en organisaties het van belang is dat de (Europese) datacentercapaciteit groeit.

Hyperscale datacenters dragen weinig tot niet bij aan het in stand houden van of uitbreiden van de in Nederland bestaande hyperconnectiviteitsclusters. Dit betekent dat de Nederlandse koppositie op het gebied van hyperconnectiviteit behouden kan blijven zonder de aanvullende vestiging van hyperscale datacenters.

5

Deelt u de mening dat een slimme datacenterstrategie ook betekent dat er gekeken wordt naar het opvangen en gebruiken van restwarmte, een lang gekoesterde wens van menig datacentrum?

Antwoord

Ja, het streven dient altijd te zijn om restwarmte voor zover mogelijk te benutten. Maar of dit daadwerkelijk lukt is complex en van de specifieke situatie afhankelijk. Een haalbare businesscase voor een warmtenet is van veel factoren afhankelijk. Datawarmte is van (zeer) lage temperatuur (in de regel 20-30°C²⁰, soms hoger) en moet opgevaardeerd worden indien een bestaand of beoogd warmtenet een hogere temperatuur heeft. Cruciaal is dat er voldoende warmtevraag moet zijn in de nabijheid van een datacenter; het vollooprisico is één van de grootste belemmeringen voor een goede business case. Het gebruik van warmtebronnen is vraaggestuurd; een warmtebedrijf bepaalt uiteindelijk of het afnemen van restwarmte zinvol is om een kosteneffectieve warmtevoorziening te realiseren.

EZK stelt kaders en instrumenten ten behoeve van de benutting van restwarmte. O.a. via het wetsvoorstel voor de Wet Collectieve Warmtevoorziening waarin een 'ophaalrecht' voor restwarmte is opgenomen. Hiermee krijgen restwarmteproducenten zoals datacenters de verplichting om hun restwarmte af te staan aan een warmtebedrijf indien die daarom vraagt en dat met de aanleg van een warmtenet mogelijk maakt, waarbij uitsluitend de feitelijke uitkoppelkosten aan de restwarmteproducent worden vergoed. De SDE++-subsidie biedt financiële ondersteuning bij het realiseren van duurzame warmteprojecten en helpt de uitkoppelkosten te dekken.

6

Wat is de impact van dit soort grote datacentra op de netproblematiek, gezien het feit dat de energietransitie op veel vlakken vastloopt op de beschikbare netcapaciteit? Deelt u de mening dat regio-overstijgende sturing voor dit soort ingrijpende besluiten (over)belasting van het stroomnet kan voorkomen?

Antwoord

²⁰ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2018/11/Warmte%20uit%20datacenters%20-%20november%202018.pdf>

Datacenters leggen net als andere grootverbruikers een relatief groot beslag op de beschikbare transportcapaciteit van het elektriciteitsnet. Een aanvraag van een grootverbruiker op een plek waar er nog maar beperkte transportschaarste is voor afname van elektriciteit kan tot extra knelpunten leiden. Het creëren van extra (complementaire) vraag op plekken waar deze elektriciteit niet weg kan worden getransporteerd kan juist verlichting brengen in de ontstane transportschaarste²¹.

Decentrale overheden hebben de mogelijkheid om sturing te geven aan allerlei (maatschappelijke) initiatieven via het ruimtelijk beleid. Pas als decentrale overheden de bestemmingen mogelijk maken en ruimtelijke vergunningen verlenen, zal een initiatief zich kunnen vestigen en aangesloten kunnen worden. Het is dus belangrijk dat decentrale overheden in een vroeg stadium rekening houden met beschikbare netcapaciteit bij ruimtelijke inpassing van zowel initiatieven als netinfrastructuur. In dit verband is voorts relevant dat het Rijk – zoals aangekondigd in het coalitieakkoord – naar aanleiding van het grote beslag op duurzame energie in verhouding tot de economische en maatschappelijke meerwaarde, de landelijke regie voor hyperscale datacenters zal aanscherpen en ook de toelatingscriteria voor de vergunningverlening. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening komt hier dit voorjaar in een gezamenlijke brief met de minister voor Klimaat en Energie op terug.

7

Klopt het dat dit datacentrum meer energie zal verbruiken dan de provincie Flevoland of de stad Amsterdam? [2] Hoe gaat die energie opgewekt worden?

Antwoord

Als de datacentercampus volledig gebouwd is (dat gebeurt gefaseerd en beslaat een periode van 2021-2028), kan het totale jaarlijkse verbruik groeien tot 1,38 TWh volgens de plannen.

Het elektriciteitsverbruik van Flevoland is zo'n 2 TWh en het elektriciteitsverbruik van de gemeente Amsterdam is zo'n 4,6 TWh. De vergelijking wordt vaak gemaakt met het elektriciteitsverbruik van huishoudens. In 2020 was het elektriciteitsverbruik van de huishoudens in Nederland 22% van het totale elektriciteitsverbruik (KEV, 2021). Dus het klopt dat het datacenter in de eindsituatie meer elektriciteit verbruikt dan huishoudens in Flevoland of Amsterdam. Overigens is de huidige productie van hernieuwbare elektriciteit in Flevoland momenteel zo'n 2,7 TWh, groeiend naar maximaal 5,8 TWh in 2030 (bron: Monitor RES 1.0 PBL). Alleen al het nabij gelegen windpark Groen zal jaarlijks zo'n 1,8 TWh produceren, wat dus meer is dan het datacenter maximaal zal gebruiken in de eindsituatie.

²¹ Kamerstukken II 2020/21 29023, nr. 268

Vraag en aanbod van elektriciteit in ons land zijn op elk moment van de dag in balans. Productie van elektriciteit zal in toenemende mate via wind en zon verlopen. In 2030 dient er volgens het Klimaatakkoord 84 TWh hernieuwbare elektriciteit uit wind en zon te zijn. Dit is dan ca. 75% van de vraag. De Stuurgroep extra opgave²² raamt de extra elektriciteitsvraag voor datacenters in 2030 tussen de 5-15 TWh ten opzichte van het Klimaatakkoord. De Stuurgroep adviseert tevens hiervoor extra wind op zee te realiseren. In lijn met de moties Boucke c.s.²³ wordt ingezet op het mogelijk maken van 10 GW aan extra wind op zee tot rond 2030. Een volgend kabinet zal besluiten over de precieze omvang van de opgave.

8

Wat is de impact van dit datacentrum op de capaciteit van het stroomnet? Wat betekent de komst hiervan voor de continuïteit van andere grote stroomgebruikers in de regio?

Antwoord

Ik heb geen zicht op de exacte impact van dit initiatief op het elektriciteitsnetwerk. De netbeheerder zal moeten beoordelen of de gevraagde transportcapaciteit ook op korte termijn geleverd kan worden of dat dit nog aanvullende investeringen vergt. Andere gebruikers worden niet direct geraakt. Netbeheerders dienen bij het uitgeven van transportcapaciteit rekening te houden met de benodigde transportcapaciteit die de gezamenlijk gebruikers van het net nodig hebben. De netbeheerders publiceren een actueel overzicht van de beschikbare transportcapaciteit.²⁴ Hieruit blijkt dat er een transportprobleem is voor wat betreft invoering van elektriciteit (door o.a. zon- en windinstallaties) en niet voor afname.

9

Welke trajecten voor de komst van regionale kleine of hyperscale datacentra lopen er op dit moment? Om welk type datacentrum gaat het, om welke locaties gaat het en per wanneer?

Antwoord

Voor zover bekend, op basis van de informatie van TenneT en de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), lopen er rond de 20 à 25 projecten voor de vestiging en uitbreiding van datacenters in Nederland. Dit is ook toegelicht in de brief over datacenters van 17 december jl. (met kenmerk 2021Z23865). Dit betreffen datacenters van uiteenlopende grootte die in verschillende fases van voorbereiding zitten; van zeer globale tot concrete plannen. Het gaat onder andere om projecten in de regio's Noord-Holland, Flevoland en Groningen. Meer specifieke informatie ten aanzien van de locatie van de projecten en aanvragen voor aansluitingen op het elektriciteitsnet is bedrijfsvertrouwelijk en mag niet

²² Kamerstukken II 2020-21, 32813, nr. 683

²³ Kamerstuk 35668, nr. 21; Kamerstuk 35925, nr. 30

²⁴ <https://www.liander.nl/transportcapaciteit/flevoland>

door de NFIA of TenneT worden gedeeld. Dit aantal is overigens niet uitputtend. Het is mogelijk dat er ook bij lokale overheden projecten lopen, waar op nationaal niveau geen zicht op is.

Het is tot slot goed om te benadrukken dat bedrijven bij dergelijke investeringsprojecten vaak verschillende locaties in verschillende landen vergelijken om zo tot een vestigingslocatiekeuze te komen. Daarom is het dus zeer onzeker of deze lopende projecten uiteindelijk ook tot nieuwe vestigingen in Nederland zullen leiden, en zo ja op welke termijn. In de praktijk zien we daarbij dat bedrijven met datacenters, door de teruglopende beschikbaarheid van fysieke ruimte en stroom, steeds vaker kiezen voor een locatie buiten Nederland.

10

Wat is de impact van dit soort grote datacentra op het energiebesparingsdoel dat Nederland heeft vanuit de Europese Commissie?

Antwoord

Het energieverbruik van datacenters, net als dat van andere energieverbruikers, telt mee voor het EU-energieverbruiksdoel zoals vastgelegd in artikel 3 van de Energy Efficiency Directive (EED). Dit doel is vertaald naar een energieverbruiksniveau in 2030, zowel voor primair als finaal energieverbruik. De precieze impact van grootschalige datacenters op het Nederlandse aandeel van het Europese energieverbruiksdoel is niet te geven.

Volgens het CBS verbruikten datacenters in 2020 2,8% van de totale elektriciteit in Nederland. Indien datacenters in de toekomst (netto) meer energie verbruiken, zal het energieverbruik van andere verbruikers verder moeten afnemen om aan de EU-verbruiksdoelen te voldoen. Dit geldt overigens ook indien andere energie-intensieve bedrijven zich in Nederland vestigen of in de toekomst meer energie verbruiken. Voor datacenters zijn er eisen met betrekking tot energie-efficiëntie vastgelegd in de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML Commerciële Datacenters). Vanaf 2023 vallen alle datacenters, inclusief de grote datacenters, automatisch onder de energiebesparingsplicht.

In de voorgestelde herschikking van de EED worden er op EU-niveau strengere eisen aan datacenters gesteld. Zo komt er een verplichting om energieverbruik van datacenters te monitoren en rapporteren. De herschikking van de EED is onderdeel van het Fit-for-55 pakket dat momenteel in Brussel wordt besproken.

11

Is de energie-infrastructuur aangepast in zowel (groot) Amsterdam als Almere, zoals te lezen is in de 'Ruimtelijke Strategie Datacenters'? [3] Zou nee, waarom niet en wanneer en hoe gaat dit gebeuren? Hoe zit het met de andere locaties die in de strategie worden genoemd?

Antwoord

Pas als decentrale overheden de bestemmingen mogelijk maken en ruimtelijke vergunningen verlenen, zal een initiatief zich kunnen vestigen en aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Het is bij het maken van deze ruimtelijke plannen belangrijk om ook na te denken over de afstemming met het energiesysteem.

De netbeheerder zelf maakt geen onderscheid tussen functies en sluit functies aan op volgorde van binnenkomst. De netbeheerder zal bij een aansluitverzoek moeten beoordelen of de gevraagde transportcapaciteit ook op korte termijn geleverd kan worden of dat dit nog aanvullende infrastructuurversterkingen vergt. De netbeheerders werken op veel locaties in Nederland aan de versterking van de elektriciteitsinfrastructuur. Dit gebeurt echter niet voor een specifieke sector.

12

Op welke manier is er afstemming geweest tussen lokale bestuurders, de provincie en de Rijksoverheid en wat is er afgesproken over randvoorwaarden voor de bouw van het datacentrum?

Antwoord

In aanloop naar de mogelijke vestiging van het Meta datacenter in Zeewolde hebben de netbeheerders de minister van Economische Zaken en Klimaat advies gevraagd over een bijzondere wijze van aansluiting op het hoogspanningsnet die Meta wenste. Vervolgens is getoetst of de Elektriciteitswet deze bijzondere wijze van aansluiting toestond, en geconstateerd dat dit het geval is.

Op dat moment zijn ook de provincie Flevoland en gemeente Zeewolde benaderd over de vestiging, waar zij benadrukten een zorgvuldige afweging te hebben gemaakt en grote belangen te hechten aan de vestiging.

Een van de vervolgstappen van de provincie en gemeente was het verzoek aan het Rijk om rijksgronden te verkopen in het kader van de beoogde bestemmingswijziging en daaraan gekoppelde procedures. Naar aanleiding van dit verzoek heeft het Rijk, in overleg met de gemeente en provincie, aan het College van Rijksadviseurs (CRa) de opdracht gegeven voor een verkenning naar een optimaler ontwerp en inpassing van het datacenter. De staatssecretaris van BZK stelde, mede namens de ministers van BZK en LNV en de staatssecretaris van EZK, op basis van deze verkenning de onder antwoord 2. genoemde voorwaarden. Op dit moment heeft Zeewolde nog geen aangepast plan gedeeld, het Rijksvastgoedbedrijf is in afwachting van dit aangepast plan.

13

Welke afspraken zijn er gemaakt met Meta/Facebook over onder andere het betalen van (lokale) belastingen, het wel of niet ontvangen van subsidies, de komst van arbeidsplaatsen en watercompensatie?

Antwoord

De inhoudelijk betrokkenheid van het Rijk bij deze mogelijke investering van Facebook richtte zich op de netaansluiting en de mogelijke verkoop van grond van het Rijksvastgoedbedrijf. Belastingen, subsidies, arbeidsplaatsen en watercompensatie waren geen onderwerpen in deze gesprekken. In de gesprekken tussen het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente over de eventuele verkoop van de grond zijn voorwaarden van het Rijk gesteld. Daarbij zijn ook de processtappen besproken die voorschrijven dat de gemeente zorgt voor een aangepast plan, het Rijk deze laat toetsen en vervolgens beoordeelt en daarna beslist over verkoop (zie de brief van de staatssecretaris van BZK van 13 december jl.²⁵).

14

Deelt u de mening dat het niet wenselijk zou zijn als lokale politici en bestuurders zonder afstemming met provincie en Rijksoverheid zouden besluiten over de komst van een datacentrum vanwege de regio-overstijgende consequenties?

Antwoord

De NOVI is zelfbindend voor het Rijk maar geeft ook de onder 2 genoemde richtingen mee voor deze afwegingen.

Het verdient daarbij voorkeur als provincies zelf beleid formuleren voor vestiging van datacenters en de inrichting van locaties. Het Rijk gaat hier met provincies over in overleg. In lijn met het coalitieakkoord zal dit kabinet de landelijke regie en de toelatingscriteria ten aanzien van (hyperscale) datacenters aanscherpen. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zal hier komt hier dit voorjaar in een gezamenlijke brief met de minister voor Klimaat en Energie op terug.

15

Deelt u de mening dat de komst van een regionaal klein datacentrum bij kan dragen aan de internationale concurrentiekracht van het economisch kerngebied van Nederland en het onze digitale infrastructuur versterkt, mits het geen blokkerende impact heeft op het Nederlandse stroomnet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wilt u dit meenemen in de datacentervisie die naar de Tweede Kamer wordt gestuurd?

Antwoord

Het merendeel van de datacenters in Nederland zijn regionale datacenters waarvan een groot deel in de regio Amsterdam gevestigd is. Regionale (co-locatie) datacenters spelen een belangrijke faciliterende rol in de digitalisering van Nederlandse bedrijven en organisaties en daarmee de internationale concurrentiekracht van deze bedrijven maar datacenters in Nederland zorgen ook voor uitstekende internationale connectiviteit. Clusters van co-locatie datacenters

²⁵ Kamerstukken II 2020/21 32813 nr.944

rond Amsterdam en de AMS-IX zorgen voor deze zeer snelle internationale verbindingen, de zogenoemde hyperconnectiviteit. Deze hyperconnectiviteit draagt bij aan de goede digitale infrastructuur en is daarmee ook gunstig voor het Nederlands vestigingsklimaat, met name voor multi-tenant datacenters en bepaalde dienstverlening waarvoor hyperconnectiviteit een vereiste is. De Metropoolregio Amsterdam (MRA) houdt bij het opstellen van de nieuwe verstedelijkingsstrategie met het oog op groei van deze hyperconnectiviteitclusters dan ook rekening met de beschikbare (toekomstige) energie-infrastructuur. Met betrekking tot de datacentervisie verwijs ik u naar het antwoord op vraag 16.

16

Deelt u de mening dat er meer landelijke sturing moet zijn en dat er meer duidelijkheid moet komen over het beleid rondom het bouwen van datacentra in Nederland? Zo ja, welke randvoorwaarden zouden hier volgens u van toepassing zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Op 17 december jl. heeft uw Kamer een brief ontvangen over datacenters (met kenmerk 2021Z23865) die verder ingaat op de verwachte groei van de datacentersector, de elektriciteitsvraag die daarbij gepaard gaat en de wenselijkheid van datacenters mede gezien schaarse ruimte en de landschappelijke impact. Voorts: in het coalitieakkoord constateert het kabinet dat hyperscale datacentra een onevenredig groot beslag leggen op de beschikbare duurzame energie in verhouding tot de maatschappelijke en/of economische meerwaarde. Daarom scherpen we de landelijke regie en de toelatingscriteria bij de vergunningverlening hiervoor aan. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening komt hier dit voorjaar in een gezamenlijke brief met de minister voor Klimaat en Energie op terug.

De vragen van het lid Leijten (SP) over het bericht "Het Rijk regelde onder druk van Facebook voorrang op het stroomnet" (2021Z2289).

1

Erkent u dat het via de krant openbaar worden dat de vorige minister van Economische Zaken en Klimaat actief toegang regelde op het stroomnet voor het datacenter van Facebook in Zeewolde, terwijl er enorme krapte op het net is, het vertrouwen schaadt? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft destijds geen "toegang geregeld op het stroomnet" voor het beoogde datacenter van Meta. Dit is toegelicht door de minister van Economische Zaken en Klimaat in het Vragenuur van 7 december 2021 en blijkt ook uit de openbaar gemaakte stukken.

Het openbaar maken van de stukken draagt naar mijn mening bij aan het vergroten van het vertrouwen, omdat de stukken blijf geven van een integrale advisering met uiteenzetting van voor- en nadelen. Overigens ben ik van mening dat de onjuiste berichtgeving daarover het vertrouwen helaas wel kan schaden.

2

Waarom blijft u ontkennen dat het Rijk voorwaarden scheidt voor het kunnen vestigen van een energieslurpend datacenter, terwijl er zonder de toegang tot het net geen sprake van vestiging zou zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

In Nederland heeft op grond van de Elektriciteitswet 1998 elke partij recht op een aansluiting op het elektriciteitsnet: elk huishouden, elk midden- en kleinbedrijf, elke industriële grootverbruiker en elke grote en kleine producent van (hernieuwbare) energie. Dat geldt dus ook voor datacenters.

3

Vindt u het netjes om de wenselijkheid van de komst van (grote) datacenters af te schuiven op provinciale en lokale overheden, terwijl het mogelijk maken reikt tot aan de handtekening van de (voormalig) minister van Economische Zaken en Klimaat? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

De vraag wie het bevoegd gezag is (of zou moeten zijn) om te besluiten over de komst van dit datacenter en de vaststelling van bijbehorende ruimtelijke plannen is een andere vraag dan de vraag rondom de aansluiting. Conform het stelsel van de ruimtelijke ordening is momenteel de gemeente bevoegd gezag voor de ruimtelijke afweging. En in dit geval hebben zowel de provincie als gemeente benadrukt dat zij grote belangen hechten aan de komst van dit datacenter op

deze plek. Op 16 december 2021 stemde de gemeenteraad van Zeewolde in met het bestemmingsplan voor Trekkersveld IV; het bedrijventerrein voor het beoogde datacenter.

De vraag die vanuit de netbeheerders heeft voorgelegd bij de minister van Economische Zaken en Klimaat is of de bijzondere wijze van aansluiting die Meta verzocht, passend is binnen het wettelijke kader van netbeheer. Na een juridische toets, is dat antwoord bevestigend geweest.

4

Kunt u nog eens proberen uit te leggen waarom de komst van een grootverbruiker van energie ten goede komt aan het draagvlak voor de overgang naar duurzame energie die de samenleving als geheel moet doormaken? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

De toenemende (wereldwijde) digitalisering, kan niet los gezien worden van een groei van de datacenterssector. Datacenters zijn een vorm van industrie die digitaal en elektrisch is. Naast datacenters zijn er ook andere grootverbruikers van energie. Het beleid is gericht op het verduurzamen van die sectoren in plaats van het verbieden van sectoren.

Het gaat erom dat er op een zorgvuldige wijze wordt nagedacht over de vestiging van datacenters, dat helpt ook om grip te houden op groei van datacenters in brede zin en bijvoorbeeld slimme locaties te kiezen die goed aansluiten bij het energiesysteem.

Overigens is het wel positief dat datacenters voor een groot deel bereid zijn te betalen voor groene elektriciteit. Volgens de Dutch Datacenter Association komt meer dan 80% van het elektriciteitsverbruik van datacenters uit hernieuwbare bronnen. Dat versterkt de businesscase van hernieuwbare energieprojecten en zorgt ervoor dat deze sneller subsidievrij kunnen worden.

5

Hoe kan het dat nieuwe scholen en bedrijven soms jarenlang moeten wachten op een aansluiting op het stroomnet, maar een Amerikaanse techreus de steun krijgt van een minister? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Of aanvragers binnen afzienbare tijd over de gevraagde aansluiting en gevraagde transportcapaciteit kunnen beschikken is afhankelijk van de vraag of deze transportcapaciteit ook beschikbaar is op het moment van aanvraag *op die specifieke locatie*. Op dit moment is er in Nederland op verschillende plekken sprake van transportschaarste voor zowel invoeding als afname van elektriciteit (zie ook Kamerstuk 29032 nr. 268 voor een actueel overzicht van de transportschaarste). Ook Meta zal worden aangesloten met inachtneming van de

beschikbare transportcapaciteit ter plekke, zodat zij niet onbeperkte transportcapaciteit kan verkrijgen.

6

Waarom wordt er gedaan alsof er niks onoorbaars is gebeurd terwijl uit de stukken die zijn opgevraagd middels een verzoek in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) blijkt dat ambtenaren en de voormalige staatssecretaris van Economische Zaken wel degelijk grote bezwaren hadden tegen de voorkeursbehandeling voor Facebook/Meta?

Antwoord

Vooropgesteld: de stukken benadrukken in de eerste plaats dat geen sprake is van verlening van "voorrang" voor aansluiting op het elektriciteitsnet. De stukken laten zien dat Meta al recht had op een aansluiting op basis van het wettelijke kader. Dit is ook toelicht door de minister van EZK in het Vragenuur van 7 december 2021.

De minister van Economische Zaken en Klimaat had destijds geen bezwaren tegen de binnen de wettelijke kaders passende aansluiting van het datacenter. Wel is aangegeven dat de gekozen locatie schuurt met de voorkeurslocaties genoemd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De NOVI is echter een zelfbindend instrument waarin de Rijksoverheid voor datacenters uit oogpunt van de kwaliteit voor de leefomgeving voorkeuren uitspreekt voor vestigingslocaties. De uiteindelijke afweging over het vestigen van datacenters blijft een afweging van het bedrijf zelf en de decentrale overheid.

7

Hoe kan het dat afspraken met betrekking tot de voorkeursbehandeling van grote techbedrijven geheim blijven ondanks dat de Kamer erom vraagt en dat de waarheid pas boven tafel komt wanneer journalisten gaan graven? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Er is geen sprake van een voorkeursbehandeling. Het is gebruikelijk dat medewerkers van mijn ministerie adviseren over de interpretatie van het wettelijke kader uit de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet, of andere wetten die onder verantwoordelijkheid van het ministerie vallen. Dergelijke gesprekken vinden plaats met bedrijven, netbeheerders, MKB-ers, mede-overheden, energiecoöperaties en burgers. Zoals de minister van Economische Zaken en Klimaat in het Vragenuur van 7 december 2021 heeft gezegd wordt de minister met grote regelmaat benaderd worden door lokale en regionale overheden die contact hebben met grote investeerders.

8

Klopt het dat Facebook/Meta bedreigd hebben elders naar een investeringsplek te zullen zoeken als uw voorganger niet tegemoet kwam aan hun wensen?

9

Erkent u dat het gebrek aan transparantie over de besluitvorming gevoeligheid voor chantage oplevert?

Antwoord op vraag 8 en 9

Het klopt dat Facebook gedurende het traject heeft aangegeven dat er voor de vestiging van het datacenter ook naar locaties in andere landen werd gekeken. Het is bij dergelijke omvangrijke investeringsbeslissingen zeer gebruikelijk dat een bedrijf onderzoek doet naar verschillende potentiële locaties, de voor- en nadelen van de verschillende locaties op een rijtje zet en op basis daarvan tot een investeringsbeslissing komt. Het in de vraagstelling geschetste beeld van een dreigement of chantage herken ik niet.

10. Kunt u een exhaustieve tijdlijn aan de Kamer doen toekomen van de contacten die er tussen uw ministerie en Facebook/Meta zijn geweest, zowel op niveau van de bewindspersonen als ambtenaren?

Antwoord

Belangrijk onderdeel van het werk van mijn ministerie is dat we in contact staan met bedrijven en andere belanghebbenden. Deze contacten gaan onder meer over ons beleid en hoe dat in praktijk uitpakt, maar ook over mogelijke investeringen van bedrijven in Nederland. De Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), een uitvoeringsorganisatie van EZK en onderdeel van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), vormt hierbij het eerste aanspreekpunt voor buitenlandse bedrijven die een vestiging in Nederland overwegen. Deze contacten vinden plaats op verschillende niveaus, met verschillende partijen en in wisselende samenstellingen. Er wordt geen administratie bijgehouden van deze contacten met bedrijven en andere belanghebbenden. Gezien uw vraag vindt u hieronder een tijdlijn met de belangrijkste contactmomenten tussen mijn ministerie en Facebook/Meta betreffende de mogelijke vestiging van het datacenter in Zeewolde.

- In maart 2019 werd de NFIA benaderd door Facebook/Meta om een mogelijk project van het bedrijf te bespreken.
- De NFIA heeft vervolgens contact opgenomen met de verschillende regionale ontwikkelingsmaatschappijen met de vraag of de regio's interesse hadden in de mogelijke vestiging van een datacenter.
- Vanaf mei 2019 tot oktober 2019 zijn er vervolgens verschillende contacten geweest tussen Facebook/Meta, de NFIA en enkele regio's over potentieel geschikte locaties voor een datacenter. Naar aanleiding van deze inventarisatie is uiteindelijk geconcludeerd dat er geen geschikte locatie naar voren kwam.
- Vervolgens werd in november 2019 de NFIA door Horizon, de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland, geïnformeerd dat Facebook/Meta op eigen initiatief in contact was gekomen met de gemeente Zeewolde over een mogelijke vestiging van het datacenter en

dat deze locatie door de regio zelf toch geschikt werd geacht voor een verdere verkenning.

- Sindsdien is de NFIA op de hoogte gehouden over de voortgang van het project door de regio – i.c. Horizon, de gemeente en/of provincie – en Meta. Daarbij heeft de NFIA op verzoek van de regio dan wel het bedrijf contact gelegd met partijen binnen de Rijksoverheid.
- Zie verder ook het antwoord onder vraag 11 hieronder en de beantwoording onder vraag 7 van de Kamerleden Van Dijk c.s. (met kenmerk 2021Z22991).

11

Kunt u tevens een tijdlijn maken met de contacten met de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde over de komst van het datacenter?

Antwoord

Naast de contacten van NFIA met de partijen uit de regio, zoals eerder aangegeven in antwoord op vraag 10, zijn er ook contacten geweest met de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde in het kader van de elektriciteitsaansluiting en de verkoop van Rijksgronden voor het beoogde datacenter:

- Medio 2020 benadert de gemeente Zeewolde het RVB over verwerving van de gronden voor het datacenter.
- Naar aanleiding van de vraag van de netbeheerders over of de bijzondere wijze van aansluiting die Meta wenste, passend is binnen het wettelijke kader, is er contact geweest tussen EZK en de gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland. EZK heeft in november 2020 aan de provincie en gemeente verzocht om per brief een toelichting te geven op de plannen en de belangen die de decentrale overheden aan deze ontwikkeling hechtten. De provincie en gemeenten hebben deze toelichting in december 2020 gegeven. Dit valt ook verder terug te lezen in geopenbaarde stukken in het kader van het besluit op het Wob-verzoek over datacentra in gemeente Hollands Kroon.
- Vanaf december 2020 vinden gesprekken plaats tussen het Rijk en de provincie Flevoland en gemeente Zeewolde over de rijksopstelling ten aanzien van het datacenter in Zeewolde. Daarin gaat het over keuzes in de NOVI over datacenters en dat het initiatief op die locatie, hoewel niet strijdig, niet de voorkeur heeft.'
- Medio maart 2021 vindt bestuurlijk overleg plaats van LNV, RVB en BZK met provincie Flevoland en gemeente Zeewolde. In het overleg werd afgesproken om het CRA te verzoeken een verkenning uit te voeren naar het ontwerp van een multifunctioneel gebruik voor het datacenter.
- Op 10 augustus stuurt de staatssecretaris van BZK een brief, mede namens EZK en LNV, met voorwaarden voor de verkoop van Rijksgronden voor het Datacenter.
- Op 25 oktober 2021 vond bestuurlijk overleg van RVB plaats met Flevoland en Zeewolde. In dat overleg werden deze voorwaarden toegelicht en de in de brief uitgezette lijn bevestigd.

12

Wat is precies de strategie van de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) met betrekking tot het voor Nederland binnenhalen van

techbedrijven en hun datacenters? Hoe heeft deze strategie zich ontwikkeld?

Antwoord

Het strategische acquisitiebeleid van ICT-bedrijven is onderdeel van een bredere ambitie om hoofdkantoor-, onderzoeks- en innovatieactiviteiten van buitenlandse bedrijven in Nederland te laten vestigen, zoals opgenomen in het plan 'the Netherlands: Digital Gateway to Europe'²⁶. Doel van de eerste versie van dit plan uit 2013 was het kwantitatief (omzet, aantal bedrijven, werkgelegenheid) en kwalitatief (innovatiekracht, kennis en kunde) versterken van de Nederlandse ICT-sector en economische (top)sectoren. De keuze voor sectoren was gebaseerd op een SWOT-analyse van de sterktes en zwaktes van de Nederlandse ICT-sector en is tot stand gekomen in samenspraak met het (ICT-)bedrijfsleven en kennisinstellingen. Daarbij was de datasector slechts één van de focusgebieden uit het plan in 2013; daarnaast waren gaming en cybersecurity als kansrijke sectoren geïdentificeerd. Verder richtte het plan zich op het aantrekken van buitenlandse ICT-bedrijven die innovatieve oplossingen bieden voor onze topsectoren (LSH, logistiek, tuinbouw, media en HTSM). Een belangrijke basis voor deze ambitie was een onderzoek van Roland Berger uit 2011²⁷, waarin werd geconstateerd dat Nederland voordeel zou hebben van het aantrekken van hoofdkantoor-, onderzoeks- en innovatieactiviteiten van buitenlandse ICT-bedrijven.

Het plan liep van 2013 tot 2017 en is daarna aangepast en verlengd van 2018 tot eind 2021. In dat plan zijn de focusgebieden herijkt met bijvoorbeeld meer aandacht voor opkomende technologieën als AI en bedrijven die big data toepassingen aanbieden. Ook is ervoor gekozen om in dat plan nog meer focus te leggen op het aantrekken van hoogwaardige ICT-activiteiten²⁸. Specifiek voor datacenters geldt dat sinds begin 2020 NFIA deze niet actief naar Nederland acquireert. Dit geldt voor alle soorten datacenters, dus ook voor grootschalige (hyperscale) datacenters.

13

Welke techbedrijven haalt de NFIA binnen?

Antwoord

Er bestaat geen éénduidige definitie voor wat een techbedrijf, oftewel technologiebedrijf, is. "Tech" is een zeer breed begrip en wordt daarom niet door de NFIA als definitie gehanteerd. In plaats daarvan maakt de NFIA onderscheid tussen verschillende soorten IT-bedrijven. In de afgelopen vijf jaar (2016-2020) heeft de NFIA meer dan 250 buitenlandse IT-bedrijven ondersteunt bij hun keuze om in Nederland te investeren. Daarnaast heeft de NFIA nog eens bijna 80 andere

²⁶ Kamerstukken II 2012-13, 32637, nr. 70

²⁷ Van een fysieke naar een intelligente Digital Gateway to Europe, Roland Berger, 2011

²⁸ Kamerstukken II 2018/19, 32637, nr. 342

buitenlandse IT bedrijven geholpen met de keuze om de bedrijfsactiviteiten in Nederland uit te breiden.

Dit zijn bedrijven met uiteenlopende activiteiten in Nederland zoals saleskantoren, hoofdkantoren, datacenters en innovatie (R&D) en vanuit verschillende subsectoren zoals IT-services - software en SaaS, Cloud Computing, Hardware devices and supporting software, Cybersecurity, Gaming en Fintech. In totaal hebben deze circa 330 projecten aangegeven in de komende drie jaar naar verwachting ruim 10.000 arbeidsplaatsen in Nederland te creëren. Bij acht van de circa 330 IT-projecten waar NFIA in de periode 2016-2020 bij betrokken was ging het om een datacenter.

Om de diversiteit van de projecten van buitenlandse IT-bedrijven te illustreren, vindt u hieronder een aantal voorbeelden van de eerder genoemde circa 330 projecten waar NFIA bij betrokken is geweest:

- Swisscom: de Zwitserse tegenhanger van het Nederlandse KPN heeft een groot R&D-center in Rotterdam opgezet. De vestiging in Rotterdam is het eerste softwareontwikkelingscentrum in het buitenland voor Swisscom.
- DataBricks: een AI/Data bedrijf uit de Verenigde Staten dat vorig jaar het Europees hoofdkantoor in Amsterdam heeft uitgebreid.
- Prosus: onderdeel van IT-bedrijf Naspers uit Zuid Afrika (sinds 2019 genoteerd op de Amsterdamse beurs) die het internationale hoofdkantoor en team op het gebied van AI en Machine Learning in Amsterdam heeft geplaatst.
- Plaid: een snelgroeiende en toonaangevende financiële dienstverlener (toeleverancier voor banken en andere fintechs) uit de Verenigde Staten. Het bedrijf heeft voor Nederland gekozen vanwege het goede fintech-ecosysteem en de 'innovatieve mindset' (FD, 2020²⁹).
- Google: heeft in 2018 en 2019 de bestaande datacenteractiviteiten in de Eemshaven verder uitgebreid.
- Microsoft: heeft in 2018 een Quantum Lab op de TU Delft Campus geopend in samenwerking met de universiteit en TNO.

14

Kunt u een exhaustieve tijdlijn aan de Kamer doen toekomen van de contacten die er tussen uw ministerie en de NFIA zijn geweest over het binnenhalen van techbedrijven?

Antwoord

De contacten tussen de NFIA en mijn ministerie worden niet actief bijgehouden. De NFIA is een uitvoeringsorganisatie van het Ministerie van EZK met circa 135 medewerkers, waarvan circa 50 op het kantoor in Nederland. Binnen de Rijksoverheid is NFIA verantwoordelijk voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven en daarom ook hun eerste aanspreekpunt. De NFIA is jaarlijks

²⁹ Amerikaans bankenknooppunt vestigt zich in Amsterdam (fd.nl)

betrokken bij circa 350 projecten van buitenlandse bedrijven die uiteindelijk kiezen voor een vestiging in Nederland en heeft daarvoor contact met een veelvoud aan bedrijven. De NFIA werkt daarbij samen met zeer veel verschillende partijen, waaronder uiteraard ook mijn ministerie. De mate waarin over projecten contact wordt onderhouden tussen de NFIA en mijn ministerie is zeer afhankelijk van de aard van het project en specifieke vragen die bij een project naar voren komen. De contacten tussen NFIA en mijn ministerie over de aansluiting van Facebook op het net is hier een voorbeeld van.

15

Waarom wordt Facebook in de documenten en communicatie met derden aangeduid als 'Tulip' en doet iedereen hieraan mee, in plaats één van de gangbare namen te gebruiken (Facebook of Meta)? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Het is gebruikelijk dat er tijdens de gesprekken over een mogelijke vestiging van een bedrijf in Nederland een projectnaam wordt gehanteerd. In de verkenningsfase van grote projecten, vaak van beursgenoteerde bedrijven, werkt de NFIA in sommige gevallen op verzoek van het bedrijf richting derden met een dergelijke projectnaam. Het feit dat een bedrijf overweegt een nieuwe vestiging te openen is bedrijfsvertrouwelijke, concurrentiegevoelige en soms ook beursgevoelige informatie. De naam Tulip is gebruikt als aanduiding voor het project van Facebook om een datacenter in Nederland te willen vestigen. Wel is voor de betrokken overheden, inclusief de NFIA, op elk moment tijdens het traject duidelijk geweest welke partij het hier betrof. Nu het investeringstraject in de afrondende fase is beland heeft Meta (voormalig Facebook) gekozen om haar naam publiekelijk bekend te maken.

16

Zijn er rulings afgesproken tussen de Belastingdienst en Facebook/Meta? Zo ja, wanneer zijn/is die ruling(s) overeengekomen?

Antwoord

Het kabinet kan geen mededelingen doen over de fiscale positie van individuele belastingplichtigen vanwege de fiscale geheimhoudingsplicht (artikel 67 AWR).

17

Bent u bereid een pas op de plaats te maken met de besluitvorming over het datacenter in Zeewolde, totdat er een landelijke datacenterstrategie is vormgegeven en er meer duidelijkheid is over de wenselijkheid van de plaatsing van het datacenter? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

Op 16 december heeft de gemeenteraad van Zeewolde ingestemd met de ruimtelijke plannen die de vestiging van dit datacenter mogelijk maken. De Rijksoverheid heeft geen rol in deze besluitvorming. BZK en het Rijksvastgoedbedrijf zijn in afwachting van het aangepaste plan. U bent hier door de Staatssecretaris van BZK over geïnformeerd (zie Kamerstuk 32 813 nr. 944).

18

Heeft u het idee dat er draagvlak is voor de komst van het datacenter in Zeewolde? Wat is uw reactie op de petitie van Stichting DataTruc Zeewolde die al vele keren is ondertekend? [2]

Antwoord

Het is aan de gemeente om daar een weging in te maken. Binnen het college van burgemeester en wethouders is er unaniem draagvlak. Het college is positief over de ontwikkeling de mogelijke vestiging van het datacenter van Meta. De gemeenteraad heeft op 16 december 2021 ingestemd met het bestemmingsplan. Ik kan geen oordeel geven over het maatschappelijk draagvlak voor de komst van het datacenter in Zeewolde. De petitie van Stichting DataTruc Zeewolde geeft een indicatie van zorgen die er zijn.

19

Wilt u deze vragen beantwoorden voor maandag 13 december?

Antwoord

Wij hebben uw vragen op een zo kort mogelijke termijn beantwoord.

De vragen van de leden Van Dijk, Nijboer, Thijssen (allen PvdA) en Kröger (GroenLinks) over "De rode loper voor datacenter Zeewolde" (2021Z22991).

1

Bent u bekend met de artikelen 'Rode loper voor datacenter Facebook, Zeewolde wuift groene bezwaren weg' en 'Het Rijk regelde onder druk van Facebook voorrang op het stroomnet'?

Antwoord

Ja, daar ben ik mee bekend.

2

Klopt het dat uw ministerie, net zoals bij het datacenter in de Wieringermeer, een actieve rol heeft gespeeld bij het binnenhalen van het datacenter van Facebook? Hoe zag die actieve rol eruit?

Antwoord

De Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), een uitvoeringsorganisatie van EZK, is verantwoordelijk voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar Nederland. De NFIA heeft Meta niet actief aangetrokken naar Nederland. In maart 2019 is NFIA door Meta zelf benaderd voor een verkenning van een geschikte datacenter locatie in Nederland. Uit de verkenning van NFIA onder de regionale acquisitiepartners volgde in eerste instantie dat er geen locatie was die voldeed aan de door het bedrijf genoemde criteria. Later in het proces (eind 2019) heeft Meta zelf de gemeente Zeewolde benaderd. Na de locatiekeuze voor Zeewolde werd de NFIA vanaf begin 2020 op verzoek van Meta en de decentrale overheden weer bij het project betrokken om vanuit haar rol als eerste aanspreekpunt bij de Rijksoverheid voor buitenlandse bedrijven het contact te leggen met de juiste partijen binnen de Rijksoverheid voor specifieke vragen, bijvoorbeeld met het ministerie van EZK over de elektriciteitsaansluiting. Verder is gedurende het traject de NFIA op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces door Meta en regionale partijen.

3

Klopt het dat het ministerie van Algemene Zaken heeft aangespoord tot snelheid in het proces? Welke rol heeft het ministerie van Algemene Zaken gehad rondom het datacenter van Facebook in Zeewolde?

Antwoord

In het belang van de Nederlandse economie en de werkgelegenheid heeft het ministerie van Algemene Zaken een rol in het aantrekken van buitenlandse investeringen en werkgelegenheid. Het ministerie van Algemene Zaken onderneemt in dat licht geregeld internationale reizen onder meer gericht op het bevorderen van handel en investeringen en heeft daarnaast geregeld contact met bedrijven, zo ook met Meta.

In het geval van Meta is er contact geweest tussen het ministerie van Algemene Zaken en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat waarin gewezen is op het belang van snelheid in het proces en is geïnformeerd naar de voortgang. Dit contact was erop gericht om informatie te krijgen of de door Meta gewenste wijze van aansluiting op het hoogspanningsnet zou passen binnen de kaders van de Elektriciteitswet, dit was immers van belang voor netbeheerders en Meta voor het verdere proces.

4

Kunt u toelichten wat uw voorganger precies heeft gedaan aangaande het leveren van de genoemde voorrang op het hoogspanningsnet? Welke bevoegdheden heeft u om voorrang te geven aan bedrijven op het hoogspanningsnet?

Antwoord

Er is geen sprake van "voorrang" voor aansluiting van Meta op het hoogspanningsnet. Dit is een misvatting, zoals ook aangegeven door de minister van Economische Zaken en Klimaat in het Vragenuur van 7 december 2021.

Op het moment dat Meta zich bij mijn ministerie meldde, had Meta reeds een aansluitverzoek bij TenneT³⁰ ingediend. Haar recht op aansluiting en positie in een eventuele wachtrij van beoogd aangeslotenen, lag toen reeds vast. Overigens was er op deze plek geen sprake van een wachtrij van aangeslotenen, en is Meta de enige partij die om aansluiting heeft verzocht. Zoals blijkt uit de openbaar gemaakte stukken (zie nummer 9, notitie "Aansluitproblematiek datacenter "Tulip", van 13 mei 2020), waren de discussies tussen TenneT en Meta *over de wijze van aansluiting* van het datacenter vastgelopen. Het ging dus niet om de vraag of Meta recht had op een aansluiting of de prioritering daarvan. Het wettelijk kader bepaalt namelijk dat elke partij in Nederland recht heeft op een aansluiting op het elektriciteitsnet.

TenneT had in reactie op het aansluitverzoek van Meta voorgesteld om aan te sluiten op een bestaand onderstation op 5 kilometer afstand van het beoogde datacenter. Meta stelde voor om aansluiting plaats te laten vinden op een door haar nieuw te bouwen transformatorstation, nabij het beoogde datacenter, en op een plek waar een bestaande hoogspanningsverbinding al loopt. Dit is een ongebruikelijke manier van aansluiting. Meta en TenneT werden het op dit punt niet eens. Elk van de partijen vroeg aan het ministerie of een dergelijke manier van netuitbreiding en aansluiting paste binnen het wettelijke kader in de Elektriciteitswet 1998. Het ministerie heeft hier onderzoek naar gedaan en geconcludeerd dat het wettelijk kader zich niet verzet tegen een dergelijke wijze van aansluiting. Hiervoor is ook advies ingewonnen bij de Landsadvocaat. Ook is gevraagd aan provincie en gemeente om nogmaals per brief hun standpunt over vestiging aan de minister te bevestigen. Tenslotte heeft mijn voorganger een brief

³⁰ TenneT is hierin betrokken als assetmanager voor Liander om dit gedeelte van het hoogspanningsnet te beheren, doch het eigendom van dit gedeelte van het hoogspanningsnet ligt bij Liander.

aan TenneT (en Liander) gestuurd ter bevestiging dat deze aanpak juridisch toegestaan is en het verzoek om aan TenneT (en Liander) om de samenwerking aan te gaan met het bedrijf en om zich in te spannen de bouw van het onderstation en de aansluiting van het bedrijf te realiseren.

Naast het juridische aspect, is van het begin af aan aandacht geweest voor de kostenverdeling van een dergelijke aanpak. Zoals eveneens uit de openbaar gemaakte stukken blijkt, is vanaf het begin de voorwaarde gesteld dat Meta "de kosten voor de aansluiting en het nieuwe onderstation" voor haar rekening zou nemen. Voor de helderheid: het nieuwe onderstation wordt na haar constructie om niet overgedragen aan TenneT en onderdeel van het hoogspanningsnet van TenneT. Normaliter worden de kosten van een onderstation dat onderdeel is van het hoogspanningsnet gesocialiseerd via de transporttarieven van alle gebruikers, maar in dit geval betaalt alleen Meta. Dit staat vervolgens niet in de weg aan aansluiting van andere partijen op het desbetreffende onderstation in de toekomst.

5

Bent u van mening dat een nieuw datacenter van Facebook van enorm strategisch belang is voor de Nederlandse economie?

Antwoord

Rond Amsterdam zitten veel co-locatie (of multi-tenant) datacenters met zeer snelle onderlinge verbindingen. Dit zorgt voor zogeheten hyperconnectiviteit tussen deze datacenters. Op dit moment hebben maar vijf steden in Europa³¹, waaronder Amsterdam, de unieke vestigingsvoorwaarden voor (hyperconnectiviteit)datacenters. Dit is dus bijzonder en speelt een belangrijke faciliterende rol voor de Nederlandse maar ook de Europese digitale economie. Deze hyperconnectiviteit rond Amsterdam draagt bij aan een zeer gunstig vestigingsklimaat voor co-locatie datacenters en bepaalde dienstverlening waarvoor hyperconnectiviteit een vereiste is en vertegenwoordigt in die zin strategische waarde.

Hyperscale datacenters, zoals het voorgestelde datacenter van Meta, zijn voor de kwaliteit van hun dienstverlening niet genoodzaakt om zich te vestigen in een regio met hyperconnectiviteit, internationale ontsluiting vindt plaats via eigen connecties met hyperconnectiviteitsclusters. Dit betekent dat de locatie waar het hyperscale datacenter is gevestigd vanuit het perspectief van de gebruiker weinig uitmaakt. Omdat hyperscale datacenters niet bijdragen aan deze hyperconnectiviteit en primair worden gebruikt voor het opslaan van data of het verlenen van specifieke dienstverlening voor de internationale markt, kan worden gesteld dat de (in)directe regionale en nationale meerwaarde voor de Nederlandse digitalisering en digitale infrastructuur lager is dan bij co-locatie datacenters.

³¹ De zogenaamde FLAP-D steden (Frankfurt, Londen, Amsterdam, Parijs en Dublin).

Dit heeft tot gevolg dat hyperscale datacenters weinig tot niet bijdragen aan het in stand houden van of uitbreiden van de in Nederland bestaande hyperconnectiviteitsclusters, een belangrijk onderdeel van de kwaliteit van de Nederlandse digitale infrastructuur. Ook faciliteren co-locatie datacenters meer dan hyperscale datacenters regionale partijen in hun digitaliseringsbehoefte, omdat hyperscale datacenters primair worden gebruikt voor het opslaan van data of het verlenen van dienstverlening voor de internationale markt. Dit betekent dat de vestiging van hyperscale datacenters, zoals het voorgestelde datacenter van Meta, een relatief beperkte invloed heeft op de internationale concurrentiekracht van Nederland en de digitale infrastructuur.

6

Welke consequenties heeft deze voorrang op het hoogspanningsnet mogelijk voor andere bedrijven of nieuwe woningen? Welke nieuwe woningen, scholen of bedrijven zijn hierdoor niet of pas veel later aangesloten op het hoogspanningsnet?

Antwoord

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 4.

7

Op welke manieren heeft u Meta/Facebook nog meer gefaciliteerd? Kunt u daarbij inzage geven in uw contacten en die van uw ministerie met Meta/Facebook, lobbyorganisaties of organisaties die namens Meta/Facebook hebben gehandeld? Kunt u ook alle in- en uitgaande correspondentie met Meta/Facebook, lobbyorganisaties of organisaties die namens Meta/Facebook hebben gehandeld vanuit de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Algemene Zaken naar de Kamer sturen?

Antwoord

Zie het antwoord onder vraag 3 hierboven, en de antwoorden op vraag 10 en 11 van het lid Leijten (SP, met kenmerk 2021Z2289). Er is op verschillende momenten en verschillende niveaus contact geweest tussen de ministeries, decentrale overheden en Meta/Facebook. Wij hebben de belangrijkste momenten in deze antwoorden opgesomd. Verder verwijs ik u naar de geopenbaarde stukken in het kader van het besluit op het Wob-verzoek over datacenters. En verwijs ik u naar de antwoorden die de minister van EZK heeft gegeven in het Vragenuur van dinsdag 7 december.

8

Hoe kan het zo zijn dat het datacenter van Facebook toch op een plek komt die niet past in de voorkeurslocatie van dit kabinet? Bent u hierdoor door Facebook ook actief op belobbyd?

Antwoord

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) staan voorkeursrichtingen opgenomen over de vestiging van o.a. hyperscale datacenters. Conform de Omgevingswet heeft de NOVI geen juridisch bindende doorwerking naar decentrale overheden. Ook staat in de NOVI opgenomen dat decentrale overheden uiteindelijk de afweging maken. Kortom; decentrale overheden hebben afwegingsruimte om hier zelf nadere invulling aan te geven en hiervan af te wijken.

Facebook heeft hier verder geen rol in gespeeld, de Rijksoverheid gaat immers uiteindelijk ook niet over de ruimtelijke plannen en de locatiekeuze over dit datacenter.

9

Wat heeft u gedaan met de kritische opmerkingen over datacenters vanuit uw ministerie? Welke rol hebben deze kritische opmerkingen gehad op de besluitvorming rondom de komst van het datacenter Facebook?

Antwoord

De minister van EZK heeft zich destijds alleen gericht op de vraag of een bijzondere wijze van aansluiting past binnen het wettelijke kader, en geconcludeerd dat dit het geval is. Dit is toegelicht door de minister van Economische Zaken en Klimaat in het Vragenuur van 7 december 2021. Zoals te lezen valt in de stukken van het WOB-verzoek, staan er zowel voor- als nadelen beschreven in de nota's. Ook hebben de provincie en gemeente op zijn verzoek nogmaals hun standpunt over vestiging per brief aan de minister kenbaar gemaakt.

Zie verder ook het antwoord onder vraag 6 van het lid Van Dijk (met kenmerk 2021Z20670).

10

Klopt het dat er ook bij dit datacenter opnieuw grote vragen bestaan over het stroom- en waterverbruik en de restwarmte?

Antwoord

De plannen hierover worden door Zeewolde nog nader uitgewerkt.

11

Is er inmiddels duidelijkheid voor de benutting van de restwarmte van dit datacenter?

Antwoord

De gemeente Zeewolde geeft aan dat de benutting van restwarmte realistisch is. Zie verder het antwoord onder vraag 10.

12

Heeft Facebook inmiddels al zekerheid gegeven wat zij met de restwarmte van het datacenter gaat doen?

Antwoord

Voor de benutting van restwarmte is er onder meer een warmtenet nodig, zijn er voldoende afnemers nodig, en is er een haalbare businesscase voor een warmtebedrijf nodig om de restwarmte af te nemen. Zie verder het antwoord onder vraag 10.

13

Kunt u aangeven hoeveel stroom het datacenter gaat verbruiken en hoeveel daarvan duurzaam, door bestaande wind- zonneparken, opgewekte energie is? Klopt het dat dit datacenter net zoveel stroom gaat gebruiken als de stad Amsterdam?

Antwoord

Zie het antwoord onder vraag 7 van de beantwoording van de Kamervragen van de leden Erkens en Rajkowski (beide VVD, met kenmerk 2021Z22011).

14

In hoeverre maken deze hyperscale datacenters het voor Nederland lastig om de productiedoelstelling voor duurzame energie te halen?

15

Hoeveel extra wind- en zonneparken moeten er aan worden gelegd voor het datacenter Facebook in Zeewolde?

Antwoord vraag 14 en 15

In algemene zin kan gesteld worden dat naarmate het energieverbruik in Nederland toeneemt, de opgave groter wordt voor het behalen van de Nederlandse doelstellingen op het gebied van duurzame energieopwekking.

Ten tijde van het Klimaatakkoord was er nog geen duidelijk beeld over de extra vraag voor datacenters en industrie in 2030. Deze wordt door de Stuurgroep Extra Opgave inmiddels ingeschat op 15-45TWh bovenop het Klimaatakkoord, waarvan 5-15 TWh voor datacenters³². De Stuurgroep adviseert deze extra vraag op te wekken met extra wind op zee. In lijn met de moties Boucke c.s.³³ wordt ingezet op het mogelijk maken van 10 GW aan extra wind op zee tot rond 2030. Een volgend kabinet zal besluiten over de precieze omvang van de opgave. Het kabinet werkt conform de motie Boucke (Kamerstuk 35 668-21) daarom aan 10 GW extra wind op zee in 2030.

Het elektriciteitsverbruik van bijvoorbeeld een datacenter is niet direct te koppelen aan bijvoorbeeld een te plaatsen hoeveelheid windmolens. Een

³² Kamerstukken II 2020-21, 32813, nr. 683

³³ Kamerstuk 35668, nr. 21; Kamerstuk 35925, nr. 30

datacenter krijgt immers ook elektriciteit als het niet waait. Maar voor de vergelijking verhoudt de 1,38 TWh die het datacenter in de eindsituatie verbruikt, zich tot de elektriciteitsproductie van zo'n 20-25 zeeturbines met een vermogen van 12-15 MW (uitgaande van 4500 vollasturen).

16

Wat is de reden dat Facebook niet zelf zonnepanelen op het dak van haar datacenter neerlegt? Hoeveel duurzame energie zou dit opleveren?

Antwoord

Uit opgave van het bedrijf zelf in het milieueffectrapport zouden de mogelijkheden van eigen energie-opwek, bijvoorbeeld door zon op gevel en dak beperkt zijn door ruimtegebrek op daken, het beschikbaar moeten blijven van open grond voor de bouwfase en problemen met de brandveiligheid. TNO heeft in het kader van het advies van het College van Rijksadviseurs over dit datacenter, onderzocht wat de opbrengst kan zijn van toepassing van zon-pv op daken, gevels en het terrein en geeft aan dat dit gaat om 50,84 GWh per jaar in totaal.³⁴

17

Klopt het dat voor het datacenter in Zeewolde 34 dieselaggregaten als noodstroomvoorziening noodzakelijk zijn? Hoe vaak moeten deze dieselaggregaten proefdraaien? Hoeveel CO2 stoten deze dieselaggregaten dan uit tijdens dit proefdraaien? Wat is de CO2-uitstoot van deze dieselaggregaten? Hoeveel extra CO2- emissierechten dienen hiervoor aangeschaft te worden?

18

Gaat er voor deze dieselaggregaten ook een dieselmeer worden aangelegd? Zo ja, van hoeveel liter? Hoe is de veiligheid, zoals het tegengaan van lekkages, geborgd?

Antwoord vraag 17 en 18

Uit het Milieu-effect-rapport valt op te maken dat het datacenter beschikt over 34 noodaggregaten en een hiermee verband houdende opslag van dieselbrandstof. Bij de voorgenomen inrichting is er sprake van een mogelijkheid tot opslag van in totaal 777,08 ton diesel. Details over proefdraaien, belasting en uitstoot zijn mij niet bekend. Bij datacenters is maandelijks testen van de noodstroomvoorziening gangbaar.

19

Kunt u aangeven hoeveel duurzame banen (directe en indirecte werkgelegenheid) dit datacenter oplevert?

Antwoord

³⁴ TNO 2021 – Eindrapportage TNO zonne-energie rondom datacentrum Zeewolde.

Het is niet eenduidig te zeggen hoeveel structurele werkgelegenheid dit hyperscale datacenter uiteindelijk zal opleveren. Een grove indicatie op basis van openbare gegevens van bedrijven met een hyperscale datacenter in Nederland geeft aan dat de drie thans in Nederland gevestigde hyperscale datacenters gemiddeld circa 6 tot 8 structurele directe banen per hectare verschaffen. Daarnaast voorzien datacenters ook in indirecte structurele werkgelegenheid in de dienstensector van de regio. Deze inschatting is gebaseerd op informatie die op dit moment bekend is en geeft geen sluitend of definitief beeld van de toegevoegde structurele werkgelegenheid. Wat betreft de mogelijke vestiging van het datacenter van Meta in Zeewolde, geeft de gemeente aan dat na afronding van de bouw 410 banen voor langere periode worden gerealiseerd.³⁵

20

Deelt u de mening dat de komst een enorme impact heeft voor het hele land en dat om die reden een beslissing over de komst van datacenters op nationaal niveau genomen zou moeten worden?

Antwoord

De impact wisselt per datacenter. Het is van belang dat er op een zorgvuldige wijze wordt omgegaan met de vestiging van datacenters, in het bijzonder van hyperscale datacenters. Op basis van het stelsel van de ruimtelijke ordening zijn gemeenten momenteel bevoegd gezag om die beslissing te maken. In lijn met het coalitieakkoord zal dit kabinet zich buigen over de landelijke regie en de toelatingscriteria ten aanzien van (hyperscale) datacenters.

21

Wanneer komt u met de eerdere toegezegde landelijke datacenterstrategie? Kan deze landelijke datacenterstrategie nog invloed hebben op de besluitvorming van het datacenter in Zeewolde?

Antwoord

In lijn met het coalitieakkoord zal dit kabinet zich buigen over de landelijke regie en de toelatingscriteria ten aanzien van (hyperscale) datacenters. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zal u hier binnenkort over informeren.

22

Bent u bereid ervoor zorg te dragen dat het Rijksvastgoedbedrijf geen grond verkoopt voor de bouw van datacenters zolang er geen landelijke datacenterstrategie is?

Antwoord

Op dit moment is het proces als volgt. Volgens het stelsel van de ruimtelijke ordening zijn gemeenten verantwoordelijk voor het vaststellen van de bestemming van gronden in de betreffende gemeente, ook wanneer het rijksgronden betreft. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft beleid voor het verkopen van

³⁵ Werkgelegenheid | Gemeente Zeewolde

grond, dit is een privaatrechtelijke handeling. Overwegingen in dit beleid zijn bijvoorbeeld het door verkoop van grond kunnen bijdragen aan nationale opgaven zoals bijvoorbeeld wonen of energie. Een reden voor verkoop van agrarische gronden kan onder andere een bestemmingsplan(wijziging) zijn (Kamerstukken II 2018/19, 24490 nr.25).

In de casus Zeewolde is naar aanleiding van de bestemmingsplanprocedure de vraag gesteld over de verkoop van Rijksgronden. De Staatssecretaris van BZK stuurde mede namens EZK en LNV op 10 augustus een brief aan de gemeente Zeewolde. Hierin staan voorwaarden voor de verkoop van de Rijksgronden.

23

Welke mogelijkheden heeft het ministerie, juridisch of anderszins, om de bouw van deze datacentrale te stoppen? Welke mogelijkheden heeft de provincie hiervoor?

Antwoord

Gelet op het huidige beleid is er vanuit het ruimtelijk instrumentarium uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) op dit moment geen gelegenheid om de bouw van het datacenter te stoppen.

24

Kunt u nog verder ingaan op de nota van begin 2021 waarin uw voorganger wordt opgeroepen lastige vragen uit de weg gaan en bewust inhoudsloze informatie te verstrekken om inhoudelijke discussies te ontwijken?

Antwoord

Ik ga ervan uit dat uw Kamer doelt op de openbaar gemaakte nota "beleidsbrief datacenters" (11 januari 2021, nr. 19 van de inventarislijst van openbaar gemaakte stukken). Een oproep om bewust gebrekkige informatie te verstrekken is daarin niet opgenomen. De nota betrof de advisering om middels een Kamerbrief invulling te geven aan een drietal moties over uiteenlopende aspecten van datacenters in algemene zin. De nota adviseerde om in afwachting van een lopend onderzoek naar het belang van datacenters voor de digitalisering vooralsnog geen uitspraak te doen over deze onderwerpen. De beleidsbrief (Kamerstuk 32813, nr. 675) die is verstuurd bevatte informatie over het energieverbruik, gebruik van restwarmte en beleid met betrekking tot de vestiging van datacenters. De nota had geen betrekking op de eventuele vestiging van het datacenter van Meta in Zeewolde.

25

Kunt u deze vragen een voor een en voor 16 december 2021 beantwoorden?

Antwoord

Wij hebben uw vragen binnen een zo kort mogelijke termijn beantwoord.

Vragen van de leden Van Raan en Van Esch (beiden Partij voor de Dieren) aan de Minister en Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister en Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over de plannen voor het hyperscale datacenter van Facebookmoederbedrijf Meta in Zeewolde en andere datacenters (2021Z24217; ingezonden 24 december 2021).

1

Hoe gaat u uitvoering geven aan de aangenomen motie Koffeman (Partij voor de Dieren) (Kamerstuk 35 925 XIV, H) die de regering vraagt om de verkoop van grond voor (hyperscale) datacenters op te schorten?³⁶

Antwoord

De in de motie genoemde verkoop van Rijksgronden is actueel in de casus Zeewolde. Naar aanleiding van het gevestigde voorkeursrecht, in het kader van de Wet voorkeursrecht gemeenten, moet het Rijk bij verkoop de gronden aanbieden aan de gemeente. Als grondeigenaar heeft de staatssecretaris van BZK, mede namens de ministers van BZK en LNV en de staatssecretaris van EZK, voorwaarden gesteld voor de verkoop aan de gemeente Zeewolde. Deze voorwaarden liggen in het verlengde van keuzes in NOVI, zijn gebaseerd op een advies van het College van Rijksadviseurs (CRa) en betreffen maximale energiezuinigheid van servers, maximale opwekking van zonne-energie op daken en gevels van het datacenter, minimaal gebruik van water voor koeling en het gebruik van restwarmte voor een warmtenet. Op het moment dat Zeewolde hier aangepaste plannen voor indient zullen deze eerst worden getoetst en daarna beoordeeld.

Voor andere locaties is relevant dat het kabinet – zoals aangekondigd in het coalitieakkoord – naar aanleiding van het onevenredige beslag op duurzame energie in verhouding tot de economische en maatschappelijke meerwaarde, de landelijke regie voor hyperscale datacenters zal aanscherpen en ook de toelatingscriteria voor de vergunningverlening. Deze aanscherpingen zullen mogelijk ook doorwerken in de verkoop van Rijksgronden.

2

Bent u bereid om ook andere partijen dan het Rijksvastgoedbedrijf te vragen (tijdelijk) geen grond te verkopen voor de aanleg van nieuwe datacenters?

Antwoord

Op dit moment ga ik dat niet doen. Andere partijen maken eigen keuzes. Het kabinet geeft in dat verband met de keuzes in de NOVI en de in het coalitieakkoord aangekondigde aanscherping van beleid al een signaal af over zijn voorkeur over waar datacenters zich kunnen vestigen.

³⁶ https://www.eerstekamer.nl/motiedossier/35925_xiv_h_motie_koffeman_pvdd_c

3

Waarom leek het u verstandig de afgelopen jaren een industrie naar Nederland te lokken die a) veel energie verbruikt en b) veel ruimte nodig heeft, terwijl Nederland a) een tekort heeft aan duurzame energie en b) een gebrek heeft aan ruimte om te bouwen?

Antwoord

Voor het beleid rond het aantrekken van datacenters naar Nederland verwijs ik u naar de antwoorden op vragen 2 en 3 van de vragen van het lid Van Dijk (PvdA) over het bericht "De rode loper voor datacenters" (met kenmerk 2021Z20670).

4

Waarom voelen datacenters zich zo sterk aangetrokken tot Nederland? En op welke wijze is er (financieel/fiscaal) beleid gemaakt om datacenters extra te verleiden naar Nederland te komen? Kunt u in uw antwoord ook ingaan op de rol van de energiebelasting en netwerktariefkosten?³⁷

Antwoord

Wereldwijd is er sprake van toenemende digitalisering van economie en maatschappij daarmee groeit de sector. Datacenters kiezen hun vestigingsplaats onder andere op basis van de betrouwbaarheid en mogelijkheid van aansluiting op het elektriciteitsnet en toegankelijkheid tot de internetkabels die Europa met de rest van de wereld verbindt. Ook zijn een stabiel politiek en gematigd klimaat belangrijk. Nederland scoort hoog op al deze punten en is daarom een centrale plek geworden voor datacenters in Europa. Amsterdam is een groot internetknooppunt mede vanwege zeer snelle en goede dataverbindingen naar het buitenland.

Er is geen specifiek beleid op het gebied van energiebelasting of netwerktarieven voor datacenters. De energiebelasting wordt geheven op basis van de hoeveelheid gebruikte elektriciteit en de nettarieven worden gebaseerd op het capaciteitsbelslag dat gebruikers leggen op het elektriciteitsnet en het afnamepatroon.

5

Kunt u bevestigen dat Nederland al decennia notoïr slecht scoort in Europa op het gebied van duurzame energie?

Antwoord

Het aandeel duurzame energie in Nederland was in 2020 11,5%. Via een statistische overdracht met Denemarken voldeed Nederland aan het Europese doel van 14% in 2020. Het PBL constateert dat het doel uit het Energieakkoord van 16% in 2023 in beeld blijft. Nederland neemt een achterstandspositie in ten

³⁷ Energieia, «Politieke keuze voor lage belastingen en nettarieven trekt datacentra naar Nederland», 20 juli 2020, <https://energieia.nl/trilemma/40089023/politieke-keuze-voor-lage-belastingen-en-nettarieven-trekt-datacenters-naar-nederland>

opzichte van andere landen in Europa. Dit komt onder andere door ons hoge aandeel energie-intensieve industrie, het relatief lage aandeel biomassa in onze warmtevoorziening en het ontbreken van hoogteverschillen waardoor waterkracht niet mogelijk is. Met de extra investeringen van € 7 miljard uit de Miljoenennota 2021 en het pakket van extra maatregelen uit het coalitieakkoord zet het kabinet in op het snel inhalen van deze achterstand.

6

Kunt u bevestigen dat in de Nationale Omgevingsvisie valt te lezen dat datacenters zich kunnen vestigen op locaties waar veel aanbod is van duurzame energie? Betekent het gegeven dat er nergens in Nederland voldoende duurzame energie is daarmee ook dat er geen ruimte is voor nieuwe datacenters?

Antwoord

De NOVI geeft aan dat datacenters zich daar kunnen vestigen waar (onder andere) op een duurzame manier in de energievraag kan worden voorzien via huidige of toekomstige energienetwerken. Voor hyperscale datacenters noemt de NOVI daarnaast dat vestiging kan waar veel aanbod van hernieuwbare energie is. Dit is het geval aan de randen van Nederland, zoals op bestaande locaties Eemshaven en Middenmeer. Hyperscale datacenters vestigen zich dan ook bij voorkeur daar.

De NOVI is een zelfbindend instrument waarin de Rijksoverheid voor datacenters uit oogpunt van de kwaliteit voor de leefomgeving voorkeuren uitspreekt voor vestigingslocaties. De uiteindelijke afweging over het vestigen van datacenters is op dit moment daarom een afweging van het bedrijf zelf en de decentrale overheid. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1 werkt het kabinet de komende periode uit hoe te komen tot een aangescherpte regie op hyperscale datacenters.

7

Wat is het effect van het aantrekken van dit soort – absoluut gezien – energielurpers op het draagvlak voor de energietransitie?

Antwoord

Zie het antwoord onder vraag 4 van de beantwoording van de Kamervragen van het lid Leijten (SP, met kenmerk 2021Z22891).

8

Wat is het effect van de komst van datacenters op de haalbaarheid van de energiedoelen? Kunt u in uw reactie niet alleen ingaan op de extra vraag naar energie die datacenters met zich meebrengen, maar vooral ook op het risico dat het kabinet zijn energiedoelen niet haalt als de vraag naar energie toeneemt?

Antwoord

In algemene zin kan gesteld worden dat naarmate het energieverbruik in Nederland toeneemt, de opgave groter wordt voor het behalen van de Nederlandse doelstellingen op het gebied van duurzame energieopwekking. Zie daarvoor ook het antwoord onder vraag 14 van de beantwoording van de Kamervragen van de leden Van Dijk, Nijboer, Thijssen (allen PvdA) en Kröger (GroenLinks) over "De rode loper voor datacenter Zeewolde" (2021Z22991). Het is nu nog niet te zeggen wat dit betekent voor het halen van de energiedoelen. Hiervoor is immers de implementatie van de Fit for 55 voorstellen van de Europese Commissie van belang en de uitwerking van de maatregelen uit het coalitieakkoord. Jaarlijks zal via de Klimaat- en Energieverkenning en de Klimaatnota de voortgang gemonitord worden en worden zonodig extra maatregelen getroffen, waarbij het kabinet zich richt op een hogere opgave dan 55% reductie van CO2 in 2030.

9

Welke rol spelen de lage energiebelasting en netwerktariefkosten die Nederland aanbiedt in de businessplannen van dit soort bedrijven?

Antwoord

Ik heb geen zicht op de precieze achterliggende kostenstructuur van datacenters maar ik heb niet de indruk dat de kosten voor energie of infrastructuur van doorslaggevend belang zijn bij een afweging om zich in Nederland te vestigen. Een goede internet infrastructuur en stabiel vestigingsklimaat zijn dat in veel grotere mate.

10

Hoe zijn de netwerktariefkosten verdeeld over consumenten, het midden- en kleinbedrijf, en grootverbruikers (zoals datacenters en hyperscale datacenters)? Klopt het dat grootverbruikers relatief veel minder betalen en consumenten relatief veel meer? Kunt u een overzicht geven waaruit duidelijk wordt wie wat betaalt?

11

Klopt het dat met de Wijziging van de Energiewet 1998 in 2013 grootverbruikers financieel nog verder worden beloond met lage netwerktariefkosten? Wie draaien er dan voor die kosten op?

Antwoord op vraag 10 en 11

De tarieven die afnemers betalen voor het gebruik van het elektriciteitsnet dienen gebaseerd te zijn op de werkelijke kosten. Daarnaast zijn belangrijke uitgangspunten voor de nettarieven dat deze niet mogen discrimineren en dat ze transparant moeten zijn. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in Europese regelgeving.

Het bovenstaande komt er in de praktijk op neer dat de netkosten worden verdeeld aan de hand van verdeelsleutels die een verband leggen tussen het

gebruik van het elektriciteitsnet en de veronderstelde kosten die met dat gebruik gepaard gaan. Hierbij worden de kosten verdeeld over de gebruikers op basis van waar een aansluiting zich in de topologie van het elektriciteitsnet bevindt (het zgn. netvlak) omdat dit maatgevend is in hoeverre de rest van het elektriciteitsnet gebruikt wordt en andere tariefdragers zoals het maximale beschikbare vermogen, het gecontracteerde vermogen en het verbruik. Het elektriciteitsnet kent 7 typen netvlakken waar partijen op worden aangesloten variërend van een aansluiting van de grote industrie op het extra hoogspanningsnet tot een aansluiting op het laagspanningsnet waar zowel woningen als kleine bedrijven op zijn aangesloten. Voor aangeslotenen op het laagspanningsnet (kleinverbruikers) geldt dat het nettatarief enkel afhankelijk is van de fysieke capaciteit van de aansluiting en dat er één nettatarief geldt voor alle typen elektriciteitsaansluitingen die vaak worden gebruikt door huishoudens. Er wordt dus verondersteld dat alle huishoudens hun aansluiting op een vergelijkbare manier gebruiken. De bevoegdheid om de verdeelsleutels vast te stellen ligt bij de onafhankelijke toezichthouder, dit is de Autoriteit Consument en Markt (hierna ACM). De ACM moet bij vaststellen van de verdeelsleutels uitgaan van de eerder genoemde randvoorwaarden.

Het klopt dat in de Elektriciteitswet 1998 sinds 2013 een specifieke passage is opgenomen voor grootverbruikers met een bijzonder vlak afnamepatroon. Deze afnemers krijgen een gereduceerd nettatarief wanneer zij een voldoende hoog elektriciteitsverbruik en een voldoende vlak afname patroon hebben. De gedachte achter deze passage was destijds dat deze gebruikers een bijdragen leveren aan het stabiel houden van het elektriciteitsnet (zie ook kamerstuk 2020D11649). De regeling gaat niet worden overgenomen in het voorgenomen wetsvoorstel Energiewet omdat uit Europese jurisprudentie is gebleken dat het niet aan de nationale wetgever is om dit soort regels te stellen. De ACM heeft aangekondigd te gaan onderzoeken of het blijven toepassen van deze regeling wenselijk is. <https://www.acm.nl/nl/publicaties/uitspraak-europees-hof-heeft-gevolgen-voor-de-energiesleutels-van-de-acm>

Ik kan geen nationaal overzicht geven van de verdeling van de netkosten elektriciteit over verschillende groepen van gebruikers. Er wordt nationaal niet bijgehouden welke aansluiting door welk type bedrijf wordt gebruikt omdat dit niet relevant is voor de (regionale) netbeheerder. Op de website van de ACM worden alle tarievenbesluiten gepubliceerd. Daarbij is ook per regionale netbeheerder een overzicht te vinden van alle tarieven die worden gehanteerd en hoe vaak deze tarieven ongeveer in rekening worden gebracht.

Zie bijvoorbeeld voor netbeheerder Liander.
<https://www.acm.nl/nl/publicaties/tarievenbesluit-liander-elektriciteit-2022>.

12

Waarom wordt er in Nederland niet betaald naar de mate waarin een verbruiker het net belast? Is dat eerlijk/rechtvaardig naar uw mening?

Antwoord

De tarieven van de netbeheerders zijn kosten georiënteerd. De kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de beschikbare capaciteit die netbeheerder moeten aanleggen en onderhouden om aangesloten van transportcapaciteit te voorzien. Een op kosten gebaseerd tarief vindt ik eerlijk en rechtvaardig. Het is aan ACM om als onafhankelijk toezichthouder invulling te geven aan een juiste kostenverdeling.

13

Hoe staat het met het voornemen om een norm voor de energiebesparing in te stellen voor datacenters?

Antwoord

Veel datacenters vallen, zeker na het aflopen van het energiebesparingsconvenant MJA3, onder de energiebesparingsplicht (Kamerstukken II 2018/19, 32813, nr. 675). Zij moeten alle energiebesparende maatregelen met een vijf jaar terugverdientijd uitvoeren. Energiebesparende maatregelen zijn vastgelegd in de Erkende Maatregelenlijst (EML Commerciële Datacenters). Datacenters die een milieuvergunning nodig hebben en/of onder het EU Emissiehandelssysteem (ETS) vallen kennen nog geen energiebesparingsplicht, al kunnen bij niet EU-ETS datacenters wel eisen aan energiebesparing in de vergunning gesteld worden door het decentrale bevoegd gezag. Vanaf 2023 zal de energiebesparingsplicht ook voor deze datacenters gaan gelden. De juridische uitwerking van de actualisatie van de energiebesparingsplicht is onlangs geconsulteerd en ik verwacht deze medio 2022 aan uw Kamer voor te kunnen leggen.

14

Klopt het dat reguliere datacenters in Nederland al 50.000m2 in beslag namen? Klopt het dat de twee hyperscale datacenters nog eens 213.000m2 in beslag namen? Kunt u een actualisatie van die cijfers geven aangezien de laatste cijfers uit 2018 lijken te komen?³⁸

Antwoord

Het CRA-rapport (X)XL-verdozing vermeldt dat in 2018 de commerciële multi-tenant, 'reguliere', datacentra bruto (inclusief aanvullende voorzieningen als kantoorruimte) ongeveer 55 ha. in gebruik hebben. Google (Groningen) en Microsoft (Middenmeer) voegden daar 213.000 m2 aan toe. Deze cijfers ontleende het CRA aan de cijfers van de Dutch Datacenter Association (DDA). De DDA laat jaarlijks onderzoek doen naar de activiteiten van de commerciële co-locatie datacenters in Nederland. Hieruit blijkt voor het peiljaar 2020 een netto ruimtegebruik (datavloer) voor deze datacenters van 378.000 m2 (37,98 ha) en een bruto ruimtegebruik (datavloer incl. kantoorruimte) van 688.000 m2 (68,8

³⁸ «(X)XL-verdozing: Minder, compacter, geconcentreerder, multifunctioneler», oktober 2019, <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/binaries/college-van-rijksadviseurs/documenten/publicatie/2019/10/29/xxl-verdozing/%28X%29XL+verdozing+-Minder%2C+compacter%2C+geconcentreerder%2C+multifunctioneler.pdf>

ha). Ook aan deze cijfers dienen de totalen niet-commerciële datacenters en hyperscale datacenters te worden toegevoegd. Het totaal bruto in gebruik zijnde oppervlak van de in Nederland gevestigde datacenters bedraagt dan per 2020 naar schatting 240 ha. Dit getal komt overeen met ongeveer 0,007% van het Nederlands landoppervlak en 0,2% van het areaal bedrijventerrein in Nederland.

15

Klopt het dat de sector (en daarmee ook het ruimtegebruik) de afgelopen tien jaar gemiddeld met 10% is gegroeid?

Antwoord

Het CRa meldt in het rapport (X)XL-verdozing dat het gebruik van de cloud als opslagmedium in de afgelopen tien jaren met gemiddeld 10% toenam. Hierdoor groeide ook het ruimtegebruik. Volgens opgave van de sector zelf is het netto ruimtegebruik door commerciële co-locatie datacenters over de periode 2016-2020 jaarlijks met ruim 10% gemiddeld per jaar gegroeid. Dit is exclusief de groei van de (2) hyperscale bedrijven in Nederland. Uit internationale publicaties blijkt vooral de verwachting van een sterke groei in het segment van de hyperscales.

16

Kunt u aangeven wat de verwachte groei is in ruimtegebruik, aangezien u stelt dat de sector over tien jaar twintig keer de omvang kan hebben die het in 2020 had?

Antwoord

De staatssecretaris van EZK meldde in haar brief van 16 december jl. dat niet bekend is hoe de Nederlandse behoefte aan datacentercapaciteit zich tot 2030 precies zal ontwikkelen. In het algemeen wordt wereldwijd tot 2030 een sterke stijging van het dataverkeer verwacht, mogelijk tot 20 maal de omvang van het dataverkeer in 2020. Stijging van het dataverkeer betekent niet automatisch een recht evenredige stijging van de groei van de sector in Nederland en het ruimtegebruik.

Over de groei van de sector in Nederland bestaan uiteenlopende schattingen, verband houdend met vele onzekerheden en aannames hieromtrent. Indien de jaarlijkse groei van (minimaal) 10% ruimtegebruik doorzet, zal het ruimtegebruik in 2030 2,6 keer de omvang van die in 2020 hebben. Als we kijken naar het energieverbruik (thans 3,2 TWh), groeit dat volgens schattingen van de Stuurgroep Extra Opgave in 2030 tot maximaal 15 TWh en zou de sector over 10 jaar maximaal vijf keer zo groot zijn. Het is daarmee aannemelijk dat het ruimtegebruik in ieder geval minder hard groeit dan de wereldwijde groei van de sector. Indien het meerlaags bouwen van datacenters doorzet, zoals in de Metropool Regio Amsterdam al op enkele locaties plaatsvindt, groeit het ruimtegebruik nog minder hard.

17

Waar in Nederland denkt u dat die ruimte te vinden is? Vindt u het wenselijk dat schaarse ruimte die nodig is voor natuurontwikkeling en woningbouw om iedereen een dak boven het hoofd te kunnen bieden in beslag wordt genomen door datacenters?

Antwoord

De NOVI geeft voor datacenters aan dat ruimte gezocht kan worden waar op een duurzame manier in de energievraag kan worden voorzien via huidige of toekomstige energienetwerken, levering van restwarmte aan een warmtenet mogelijk is en waar voldaan kan worden aan eisen van de markt zelf aan digitale connectiviteit. Voor hyperscale datacenters stelt de NOVI daarnaast dat vestiging kan waar veel aanbod van hernieuwbare energie is, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is. Dit is het geval aan de randen van Nederland, zoals op bestaande locaties Eemshaven en Middenmeer.

Voor de concrete locatiekeuze in deze gebieden is de absolute omvang van de benodigde ruimte niet het probleem, wel het gegeven dat ruimte schaars is in Nederland en lokaal meerdere functies dezelfde grond kunnen claimen. Dan zijn goede afwegingen belangrijk. Voor deze afweging, door medeoverheden, geeft de NOVI afwegingsprincipes mee: combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies, kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal en afwentelen dient te worden voorkomen.

De komende maanden werkt het kabinet uit hoe de in het coalitieakkoord aangekondigde aangescherpte regie vorm zal krijgen. Het kabinet zal de Kamer hier in het voorjaar over informeren.

18

Kunt u aangeven waar de 20 tot 25 datacenters die in aantocht zijn, geplaatst zullen worden? Is er al contact, formeel of informeel, om te bekijken waar deze zullen komen en wie is daarbij betrokken?³⁹ Welke functies hebben de mogelijke locaties waar momenteel aan wordt gedacht?

Antwoord

Deze gegevens zijn bij ons niet bekend. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing. Bedrijven zullen daar contact mee leggen voor het indienen van een vergunningaanvraag. Voor het verkrijgen van een aansluiting van het net onderhouden bedrijven contacten met de netbeheerders. Specifieke informatie over het type datacenter en de locaties zijn bedrijfsvertrouwelijk en kunnen door de netbeheerders niet worden overgedragen aan het Rijk.

19

³⁹ NOS, «Kabinet: nog plannen voor 20 tot 25 datacenters», 24 december 2021, <https://nos.nl/artikel/2409866-kabinet-nog-plannen-voor-20-tot-25-datacenters>

Waarom wordt geschermd met werkgelegenheidseffecten terwijl reeds bekend is dat, gezien per m2, een datacenter een van de functies is die het minste werkgelegenheid biedt?⁴⁰

Antwoord

Ten aanzien van de werkgelegenheidseffecten en effecten van datacenters op de digitalisering verwijs ik u naar de beantwoording op vraag 7 van de vragen van het lid Van Dijk (PvdA) over het bericht "De rode loper voor datacenters" (met kenmerk 2021Z20670).

20

Welke activiteiten vinden plaats op, of welke functie heeft de grond, die momenteel in handen is van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), maar die in de toekomst mogelijk verkocht wordt aan Meta (moederbedrijf van Facebook)?

Antwoord

De rijksgronden zijn momenteel in pacht en erfpacht uitgegeven voor agrarisch gebruik. De gemeenteraad van Zeewolde heeft op 5 november 2020 besloten om artikel 5 van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) toe te passen voor de beoogde percelen voor het datacenter, waaronder de rijksgronden. De gemeente Zeewolde heeft de mogelijkheid om vervolgens een onteigeningsprocedure op te starten.

Door de vestiging van het voorkeursrecht moet het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) de rijksgronden bij eventuele verkoop eerst aan de gemeente aanbieden. Indien de rijksgronden verkocht worden dan worden deze aan de gemeente Zeewolde verkocht.

21

Klopt het dat er een milieueffectrapportage zal worden vereist voor de oprichting van het datacenter in Zeewolde?

Antwoord

De gemeente Zeewolde heeft voor het vaststellen van het bestemmingsplan Trekkersveld IV voor de vestiging van een groot datacenter een milieueffectrapportage opgesteld. Op 12 oktober 2021 bracht de Commissie m.e.r. haar definitieve advies uit en concludeerde dat het rapport nu volledig de mogelijke gevolgen van een datacenter voor de omgeving beschrijft. Daarmee biedt het in de ogen van de Commissie een goede basis voor de besluitvorming over het project.

Op 16 december jl. stelde de gemeenteraad van Zeewolde dit bestemmingsplan vast.

22

⁴⁰ Idem

Erkent u dat de grond in Flevoland zeer jong is en bekend staat als de meest vruchtbare grond van Nederland en wellicht zelfs van Europa, waardoor het uiterst geschikt is voor biologische, plantaardige voedselproductie?⁴¹ Waarom kiest u ervoor om deze grond op te geven voor de bouw van een datacenter?

Antwoord

In Flevoland bevinden zich gronden die zeer geschikt zijn voor grondgebonden landbouw, zo ook in Zeewolde (zie ook Cra advies: *Leren van een datacenter in Zeewolde. Advies over een hyperscale datacenter op gronden van het Rijk*; <http://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2021/08/31/advies-datacentrum-zeewolde>).

Het datacenter is deels gepland op rijksgronden, die verpacht zijn of in erfpacht uitgegeven voor agrarisch gebruik. De gemeente Zeewolde verzocht het RVB daarom mee te werken aan verkoop van deze gronden. In lijn met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wil het Rijk bijdragen aan meerdere (maatschappelijke) doelen, met daarbij oog voor multifunctioneel ruimtegebruik. Daarom zijn op basis van bovengenoemd advies van het CRa voorwaarden gesteld aan deze verkoop van rijksgronden. Deze voorwaarden gaan over energiegebruik, zonnepanelen op daken en gevels, watergebruik en omgaan met restwarmte. Het is aan de gemeente wanneer zij naar aanleiding van deze voorwaarden bij het RVB aangepaste plannen indient. Op dat moment wordt getoetst of deze voldoen. Pas daarna vindt definitieve beoordeling plaats. Het besluit over overdracht van gronden is nog niet aan de orde en er is nog geen begin gemaakt met een verkoopproces (zie TK brief 16 december 2021-0000659094). Wel heeft de gemeenteraad van Zeewolde op 16 december jl. ingestemd met het bestemmingsplan voor Trekkersveld IV; het bedrijventerrein voor Meta.

Bij de in het coalitieakkoord aangekondigde aanscherping van de beleidskaders zal het maatschappelijk belang van goede landbouwgrond worden meegewogen. Onderhavige casus laat bovendien zien dat in toekomstige situaties een integrale afweging eerder dient plaats te vinden. Het lopende Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarin onder meer structurerende keuzes worden voorbereid, kan hierin een belangrijke rol spelen en zoals in het coalitieakkoord staat vermeld zal er ook bezien worden wat het toekomstperspectief van de landbouw is in de verschillende gebieden (zie ook Motie-Boswijk - Kamerstuk 33 037, nr. 402 en Verzamelbrief LNV 23 november 2021 BPZ / 21287096).

23

Is er al een plan waar het water (drink-, oppervlakte-, of grondwater) vandaan gaat komen om het datacenter in te koelen? Zo nee, wanneer zal dit duidelijk worden? Zo ja, waar zal het water vandaan komen en wat is momenteel de functie van dat water?

⁴¹ De Stentor, «Land van Ons doet bod op perceel beoogd datacenter Zeewolde: «Beste landbouwgrond van Europa niet verknallen», 9 december 2021, https://www.destentor.nl/zeewolde/land-van-ons-doet-bod-op-perceel-beoogd-datacenter-zeewolde-beste-landbouwgrond-van-europa-niet-verknallen~a258511f?cb=ebae66278e6d94a3cbeb9a08c9cb6627&auth_rd=1

Antwoord

Op 10 augustus 2021 heeft de staatssecretaris van BZK per brief voorwaarden gedeeld met de gemeente Zeewolde. Een van deze voorwaarden heeft betrekking op het watergebruik van het datacenter en luidt als volgt: 'Voor het koelen van het datacenter wordt gebruik gemaakt van intelligente koeloplossingen, waarin drinkwatergebruik tot een minimum is beperkt en waarbij primair hemelwater wordt opgeslagen en ingezet. De koeloplossingen dienen ook in de jaren na ingebruikname te voldoen aan de actuele stand van de techniek, volgens de dan geldende norm voor efficiënte datacenters.'

Zeewolde heeft nog geen aangepast plan ingediend voor deze en de andere voorwaarden. Het Rijk zal als Zeewolde hiervoor informatie aanlevert deze eerst laten toetsen door TNO en daarna beoordelen.

24

Hoeveel water is er maximaal en minimaal nodig voor de koeling van het datacenter?

Antwoord

De gemeente Zeewolde heeft informatie op haar website gepubliceerd over het waterverbruik van het datacenter⁴². Uit deze informatie blijkt dat alleen wanneer de buitentemperatuur te hoog is en/of de buitenlucht te droog is, water wordt gebruikt. De maximale watervraag bedraagt 270 m³/uur en de minimale watervraag is 0 m³/uur. De maximale watervraag zal 4 à 5 dagen per jaar optreden. Het water zal worden ingenomen van de Hoge Vaart. Het datacenter moet voor de waterinname een vergunning aanvragen bij het waterschap Zuiderzeeland.

25

Klopt het dat het drinkwaterbedrijf een aansluitplicht heeft wanneer het datacenter daarom vraagt, ook al betreft het levering van drinkwaterkwaliteit voor koeling?

Antwoord

Er is geen aansluitplicht voor levering van water van drinkwaterkwaliteit als dit voor koeling wordt gebruikt. Drinkwater is 'water bestemd of mede bestemd om te drinken, te koken of voedsel te bereiden dan wel voor andere huishoudelijke doeleinden, met uitzondering van warm tapwater, dat door middel van leidingen ter beschikking wordt gesteld aan consumenten of andere afnemers.' (artikel 1 Drinkwaterwet). Bij gebruik voor koeling is sprake van levering van 'ander water' wat buiten de wettelijke leveringsplicht van het waterbedrijf valt. De afweging of een datacenter aangesloten moet worden op het leidingwaternet voor levering van 'ander water' ligt uiteindelijk bij het drinkwaterbedrijf. Hierbij wordt opgemerkt dat het drinkwaterbedrijf vanuit de Drinkwaterwet een verantwoordelijkheid heeft die primair gericht is op de levering van drinkwater

⁴² https://www.zeewolde.nl/trekkersveld-4/watergebruik_d.d.13-1-2022

voor consumptie en sanitaire doeleinden aan consumenten (dus niet op levering van koelwater aan bedrijven). Een drinkwaterbedrijf kan de gevraagde aansluiting of levering weigeren op basis van zijn algemene voorwaarden.

26

Zal het koelwater worden geloosd? Zo ja, waar? En is er sprake van het gebruik van additieven in het koelwater? Kunt u aangeven op welke wijze eisen gesteld zouden kunnen worden aan koelsystemen?

Antwoord

De gemeente Zeewolde geeft op haar website aan dat het gebruikte koelwater zal worden geloosd op de Hoge Vaart⁴². Het datacenter moet voor deze lozing een vergunning aanvragen bij het waterschap Zuiderzeeland. De gemeente geeft tevens aan dat het op dit moment nog niet bekend is welke stoffen worden gebruikt om ingenomen water te zuiveren bij gebruik als koelwater. Voor wat betreft de beoordeling van mogelijke additieven die worden toegevoegd aan koelwater, verwijs ik naar het antwoord op eerdere Kamervragen door van Raan en van Esch d.d. 1 april 2021 over watergebruik bij datacenters⁴³. Voor wat betreft het stellen van eisen aan het koelsysteem, verwijs ik naar het antwoord op vraag 23.

27

Wat is het effect van de recente uitspraak van de Hoge Raad die oordeelde dat de overheid percelen niet exclusief aan één partij mag verkopen?

Antwoord

De uitspraak van de Hoge Raad heeft betrekking op de verkoop door een overheidslichaam van onroerende zaken. De uitspraak stelt dat (potentiële) gegadigden aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke selectiecriteria ruimte moet worden geboden om mee te dingen.

Deze uitspraak heeft geen gevolgen voor de verkoop door het RVB van Rijksgronden ten behoeve van het datacenter van Meta. Op deze gronden had de gemeente Zeewolde al een Wet voorkeursrecht gemeente gevestigd. Indien het Rijk deze gronden verkoopt zal zij deze eerst aan de gemeente moeten aanbieden.

28

Klopt het dat Facebook (of Meta) druk heeft uitgeoefend om een locatie geregeld te krijgen?

Antwoord

Nee, dit klopt niet. Ik verwijs u verder naar de beantwoording op vragen 8 en 9 van de vragen van het lid Leijten (SP) over het bericht "Het Rijk regelde onder druk van Facebook voorrang op het stroomnet" (met kenmerk 2021Z2289).

⁴³ Zie antwoord op vraag 13 in <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20202021-2453.html>

29

Klopt het dat uw voorganger Minister Wiebes destijds een brief «bestelde» bij de gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland, waarin ze moesten vragen om een datacenter om daarmee te kunnen pretenderen dat hier lokaal vraag naar was?⁴⁴ Wat vindt u van die gang van zaken?

Antwoord

Dit klopt niet. De minister van EZK heeft zich destijds alleen gericht op de vraag of een bijzondere wijze van aansluiting van het datacenter op het hoogspanningsnet past binnen het wettelijke kader van de Elektriciteitswet, en geconcludeerd dat dit het geval is. Omdat de locatie schuurt met de voorkeursrichtingen uit de NOVI, maar daar niet mee in strijd is, heeft de minister van EZK destijds een brief gevraagd aan de gemeente en provincie of zij achter de komst van het datacenter staan. Dit is toegelicht door de minister van Economische Zaken en Klimaat in het Vragenuur van 7 december 2021.

30

Wat is, naar uw mening, de betekenis van de erkenning in het coalitieakkoord dat hyperscale datacentra een onevenredig groot beslag leggen op de beschikbare duurzame energie en beschikbare ruimte in verhouding tot de maatschappelijke en/of economische meerwaarde?

Antwoord

Het kabinet zal de keuzes in de NOVI over datacenters aanscherpen. Daarnaast wordt uitgewerkt met welke sturing meer regie zal worden gevoerd in het realiseren van deze keuzes en de toelatingscriteria bij de vergunningverlening. Het kabinet informeert dit voorjaar de Kamer over de voortgang in deze aanscherpingen.

31

Betekent dit dat de komst van hyperscale datacenters momenteel ten koste gaat van de brede welvaart? Betekent dit ook dat het kabinet hyperscale datacenters gaat weren?

Antwoord

De impact van hyperscale datacenters verschilt per datacenter. In algemene zin komt de passage in het coalitieakkoord over hyperscale datacenters voort uit een afweging rondom de brede welvaart. In lijn met het coalitieakkoord zal dit kabinet de landelijke regie en de toelatingscriteria ten aanzien van (hyperscale) datacenters aanscherpen. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zal de Kamer hier dit voorjaar samen met de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister voor Klimaat en Energie over informeren.

⁴⁴ Podcast NRC Vandaag, 22 december 2021

Het kabinet is niet in het algemeen 'tegen' hyperscale datacenters en zal deze dus ook niet 'weren'. Vanwege de lokaal mogelijk grote impact door het omvangrijke ruimtebeslag en grote elektriciteitsgebruik is wel meer regie nodig op waar deze datacenters zich vestigen en de inrichting van locaties.

32

Wat is, naar uw mening, de betekenis van de erkenning in het coalitieakkoord dat verdozing moet worden tegengegaan? Wat is het effect daarvan op de visie voor datacenters?

Antwoord

In het coalitieakkoord kondigt het kabinet aan zich in te zetten voor het voorkomen van verrommeling en verdozing van onze leefomgeving. Hyperscale datacenters zijn ook 'dozen'. De betekenis van deze uitspraak in het coalitieakkoord voor deze datacenters is daarom dat ook voor deze datacenters bij de keuze van vestigingslocaties verrommeling van het landschap wordt tegengegaan, zoals dat ook voor andere 'dozen' geldt. Het bij deze keuze van vestigingslocaties toepassen van het in antwoord op vraag 17 genoemde afwegingsprincipe 'kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal' is hierbij ondersteunend. Volgens het CRa beslaan de grote dozen momenteel 14.600 ha. Aangezien het huidige ruimtegebruik van datacenters 239 ha beslaat, leveren de datacenters slechts een klein aandeel (1,6%) aan de verdozing van Nederland. Lokaal kan de impact vanwege de omvang van hyperscale datacenters echter groot zijn (zie ook het antwoord op vraag 31).

33

Heeft het stukje over hyperscale datacenters in het coalitieakkoord betrekking op de mogelijke komst van de 20 tot 25 datacenters? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u voorkomen dat ze toch naar Nederland komen?

Antwoord

De staatssecretaris van EZK meldt in haar brief over datacenters op 16 december jl. op basis van informatie van TenneT dat er rond 20 á 25 projecten lopen voor de vestiging en uitbreiding van datacenters in Nederland. Deze lopen uiteen in grootte, bevinden zich in verschillende fases van voorbereiding en zitten op verschillende plaatsen in het land. Of en hoeveel hyperscale datacenters hier tussen zitten is niet bekend.

Zoals genoemd in het antwoord op vraag 31 wil het kabinet hyperscale datacenters in algemene zin niet weren. Het kabinet wil wel dat deze bedrijven het landschap niet verrommelen door zich op de juiste locaties te vestigen en voorkomen dat het stroomgebruik andere ontwikkelingen van nationaal belang belemmert.

34

Wat wordt er precies bedoeld met deze zin in het coalitieakkoord over hyperscale datacenters: «Daarom scherpen we de landelijke regie en de toelatingscriteria bij de vergunningverlening hiervoor aan»?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 30.

35

Op welke manieren kunt u datacenters nog meer weren? Welk effect zou het stoppen met de verlaagde energiebelasting en netwerktariefkosten hebben op de aantrekkingskracht die Nederland uitoefent op datacenters? Welke activiteiten vinden plaats op, of welke functie heeft de grond, die momenteel in handen is van het RVB, maar die mogelijk verkocht wordt aan Meta?

Antwoord

Hoewel ik geen zicht heb op de onderliggende kostenstructuur van datacenters heb ik niet het beeld dat deze bedrijven zich in Nederland vestigen vanwege de wijze waarop energiebelasting of netwerktarieven zijn vormgegeven. Hierin spelen een betrouwbare infrastructuur en stabiel vestigingsklimaat een vele grotere rol. Het verhogen van de energiebelasting zou ook niet alleen datacenters raken maar alle grootverbruikers. Netwerktarieven zijn in lijn met Europese kaders kosten georiënteerd en ACM houdt daar als onafhankelijk instantie toezicht op. De rijksgronden die op het beoogde bedrijventerrein voor Meta liggen worden momenteel in pacht en erfpacht uitgegeven voor agrarisch gebruik (zie ook het antwoord op vraag 20).

36

Is u bekend waarom in het coalitieakkoord alleen gesproken wordt over hyperscale datacenters? Is naar uw mening één grote ruimte en energieverbruiker wezenlijk anders dan drie wat kleinere die netto dezelfde ruimte en energie verbruiken?

Antwoord

De reden waarom alleen over hyperscale datacenters wordt gesproken is dat gelet op hun relatief grote omvang en energiegebruik deze ook grotere impact hebben op de leefomgeving en andere ontwikkelingen dan meerdere kleinere datacenters. Daar komt bij dat hyperscale datacenters een beperktere bijdrage leveren aan de digitalisering en werkgelegenheid in Nederland dan kleinere co-locatie datacenters en niet per se in Nederland gevestigd hoeven te worden (zie ook het antwoord op vraag 19).

37

Op welke wijze gaat het kabinet in de toekomst om met het vraagstuk van welke bedrijvigheid men wil aantrekken, aangezien het niet logisch is

om in een land met schaarse grond en een tekort aan duurzame energie industrieën aan te trekken die ruimte- en energie-intensief zijn?

Antwoord

Buitenlandse bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de ambities van dit kabinet, bijvoorbeeld in de vorm van werkgelegenheid, innovatie en toegevoegde waarde van onze economie. Op 17 april 2020 is uw Kamer geïnformeerd over het acquisitiebeleid.⁴⁵ Daarin is aangegeven dat het kabinet in het acquisitiebeleid sterker wil focussen op juist die buitenlandse bedrijven die ook bijdragen aan versterking van innovatie-ecosystemen en de verduurzaming en digitalisering van onze economie.

De Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), de uitvoeringsorganisatie van EZK die verantwoordelijk is voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar Nederland, geeft invulling aan dit acquisitiebeleid. Bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven werkt de NFIA intensief samen met de verschillende regionale partijen. Samen vormen zij het Invest in Holland netwerk. Deze samenwerking is ook logisch omdat een bedrijf immers altijd in een bepaalde regio zal moeten landen. Deze samenwerking zorgt er ook voor dat rekening kan worden gehouden met eventuele schaarste van grond of duurzame energie in de afweging of een potentiële vestiging van een buitenlandse bedrijf wenselijk is. Uiteindelijk is deze afweging aan de regio zelf, waarbij de NOVI uit oogpunt van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving wel voorkeuren aangeeft voor waar deze bedrijven zich vestigen.

Vraag 38

Deelt u de mening dat het niet langer verstandig is om telkens maar nieuwe industrieën aan te trekken en bestaande industrieën in de benen te houden, zonder een visie over welke industrie past bij een duurzame samenleving en wat het betekent voor de brede welvaart?

Antwoord

Doelstelling van dit Kabinet is om te zorgen dat bedrijven, zowel bedrijven die hier reeds zijn gevestigd als nieuwe, bijdragen aan de brede welvaart in Nederland. Het gaat dan om bedrijven die o.a. bijdragen in de vorm van verdienvermogen, duurzame werkgelegenheid, strategische autonomie maar zeker ook de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan zoals de verduurzamingstransitie. Het Kabinet werkt momenteel haar industrievisie nader uit, onder andere over de invulling van de groene industriepolitiek zoals omschreven in het Coalitieakkoord Deze industriebrief zal naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar verschijnen.

⁴⁵ Kamerstukken II 2019/20, 32637, nr. 415